

DONES TREBALLANT

Guia de reconeixement urbà amb perspectiva de gènere

Col·lectiu Punt 6

DONES TREBALLANT

Guia de reconeixement urbà amb perspectiva de gènere

Col·lectiu Punt 6

Roser Casanovas, Adriana Ciocoletto,
Marta Fonseca Salinas, Blanca Gutiérrez Valdivia,
Zaida Muxí Martínez i Sara Ortiz Escalante

DONES TREBALLANT

Guia de reconeixement urbà amb perspectiva de gènere

El **Col·lectiu Punt 6** és una associació de dones. Les seves integrants provenim d'orígens i experiències vitals diferents, i pertanyem a diferents àrees de coneixement dins l'arquitectura, l'urbanisme i la sociologia. Ens interessa repensar les ciutats, els barris i les arquitectures per afavorir una vida sense discriminacions de cap tipus. Per això treballem des de la perspectiva de gènere, fonamentalment des de l'experiència quotidiana de les dones.

Des de fa vuit anys nodrim el nostre coneixement urbà amb les experiències que han compartit amb nosaltres les més de 1.000 dones que hem conegut en el centenar de tallers, realitzats dins el Programa d'Eines de Participació de l'Institut Català de les Dones, i en els processos participatius de diagnòstic i disseny de propostes de millora per a l'entorn quotidià en diferents barris.

La motivació que ens porta a realitzar aquesta guia és retornar a les dones el coneixement col·lectiu acumulat, per fomentar l'autonomia i l'autogestió en la millora dels seus barris, de manera que puguin expandir-ho també a la resta de la societat. La guia és fruit del treball amb totes elles. Esperem amb molta il·lusió que sigui d'utilitat.

El **Col·lectiu Punt 6** volem mostrar el nostre agraïment a totes les dones i associacions de dones amb les que hem col·laborat al llarg d'aquests anys, i especialment a les que han participat directament en l'elaboració de la guia com a revisores, prologuistes i conselleres: Felisa Pradas Plou, de Ca la Dona; Teresa Picazo, de l'Associació de veïns i veïnes del Barri Gòtic; Elena Casanova Rueda, agent local d'igualtat; Aurora Lonetto, geògrafa; Nantzi Nájera Albarrán de Dones de Blanc i Josep Maria Montaner, catedràtic de Composició de l'ETSAB.

No volem passar per alt les dones que ens van introduir en aquest àmbit de coneixement i ens van oferir oportunitats per desenvolupar-lo: Isabel Segura, Anna Bofill, Lidewij Tummers, Ana Falú i Inés Sánchez de Madariaga. També volem agrair la inspiració que ens transmeten altres agrupacions que fa anys treballen a diferents parts del món per aconseguir ciutats més igualitàries: CISCSA i la Red Mujer y Hábitat, d'Amèrica Llatina; Mujeres Urbanistas de Madrid; l'associació Jagori, de l'Índia; Women in Cities International, de Canadà i Hiria Kolektiboa, d'Euskadi.

A totes elles i a totes les dones que segueixen treballant, moltes gràcies.

ÍNDEX

PRÒLEG COMPARTIT	10
PER A QUÈ AQUESTA GUIA?	12
CONCEPTES BÀSICS	16
ANEM PER FEINA	20
COM UTILITZAR AQUESTA GUIA?	22
1. INFORMEM-NOS	24
Activitat 1.1 GRUP DE LECTURA	28
Activitat 1.2 GRUP DE RECURSOS AUDIOVISUALS	30
2. DESCRIVIM I ANALITZEM EL NOSTRE ENTORN QUOTIDIÀ	32
Activitat 2.1 QÜESTIONARI	34
Activitat 2.2 RECORREGUT DE RECONeixEMENT	36
Activitat 2.3 CONSTRUIR UNA FOTOGRAFIA DEL NOSTRE ENTORN	38
Activitat 2.4 CADENA D'ITINERARIS QUOTIDIANS	40
Activitat 2.5 LA XARXA QUOTIDIANA A TRAVÉS DE LES VARIABLES	44
Activitat 2.6 GIMCANA FOTOGRÀFICA	48
Activitat 2.7 MAPA COMUNITARI A L'ESPAI PÚBLIC	50
Activitat 2.8 MAPES PERCEPTIUS DELS NOSTRES ENTORNS	54
3. COMPARTIM LA NOSTRA EXPERIÈNCIA	58
Activitat 3.1 RECORREGUT REIVINDICATIU PER L'ESPAI PÚBLIC	60
Activitat 3.2 EXPOSICIÓ	62
Activitat 3.3 FESTA AL CARRER	64
Activitat 3.4 OCUPEM L'ESPAI	66
4. CONTINUEM TREBALLANT	68
Activitat 4.1 AVALUEM EL QUE HEM FET	70
Activitat 4.2 MEMÒRIA DEL TREBALL REALITZAT	72
EXPERIÈNCIES	74
FITXES COMPLEMENTÀRIES	90
DUG. Qüestionari per respondre	98
RECOMANACIONS PELS MATERIALS NECESSARIS	118

PRÒLEG COMPARTIT

Què opinen d'aquesta guia algunes persones que participen activament en l'apoderament de les dones?

Felisa Pradas Plou, Associació Ca la Dona

...De tant en tant, passegem amb un amic per la ciutat. Sempre m'ha sorprès la seva actitud crítica: aquí ningú pot seure i parlar amb altres, això és molt car de mantenir a més a més de difícil, per què has de caminar tant per creuar, és que només els cotxes tenen drets, allò està molt ben pensat... Jo no entenia per què tant d'interès per una cosa sobre la que no tenies cap possibilitat d'intervenció. Però, vés per on, vaig participar en el II Congrés de Dones de Barcelona i les dones de Punt 6 havien preparat un recorregut pel barri. Em vaig adonar que sí es podia criticar i inclús fer-ne activisme feminista: en veure la ciutat amb altres ulls, podies convertir-te en subjecte actiu al teu barri, fer xarxa amb altres dones, conèixer els problemes i, segons com, també intervenir en les decisions finals amb els teus/nostres treballs... M'agraden aquestes dones que t'obren els ulls des dels seus coneixements, que et donen eines perquè puguis aprendre coses noves, que et fan comprendre millor el teu entorn, que et permeten apoderar-te i, per tant, viure la vida de forma lliure i plena. Si les coneixes, ja sap de què parlo, si no, has de participar en algunes de les moltes activitats que fan. Mai tornaràs a ser la mateixa.

Teresa Picazo, Associació de Veïns i Veïnes del Barri Gòtic

El poder d'un col·lectiu organitzat de dones és infinit. A cada barri es troben dones disposades a participar i crear sinèrgies transformadores per fer el nostre entorn més conciliador; amb aquest capital treballa el Col·lectiu Punt 6. La guia que presenten permet posar en valor un seguit d'accions quotidianes que acostumen a passar-nos desapercebudes perquè formen part de la rutina diària. Preguntar-nos per què ens movem al barri per uns carrers i no per altres, per què utilitzem un transport públic per desplaçar-nos o per què comprem al súper i no al mercat poden ser algunes propostes a treballar. En reflexionar i compartir les experiències podem descobrir habilitats comunes o un problema a l'entorn urbà on ens movem quotidianament que necessita atenció. La guia és una bona eina per a posar-ho en pràctica.

Elena Casanova Rueda, agent local d'igualtat

En la meua experiència com a agent d'igualtat he pogut comprovar com no cal insistir gaire a les dones perquè vinguen a parlar de les seues ciutats o pobles, prova de què hi tenen molt a dir. A més, en els tallers tenen l'oportunitat de conèixer experiències i iniciatives de dones d'altres indrets. Es creen, ni que siga per unes hores, espais d'apoderament dels quals eixim convençudes de la necessitat i la importància de la nostra mirada, de les nostres aportacions. Perquè els espais que habitem no poden ser una cosa que ens vinga donada. Perquè res del que sovint se'ns mostra com lluny del nostre abast –i que, tanmateix, afecta les nostres vides– hauria de poder defugir la mirada crítica de les seues ciutadanes. Siga, doncs, molt benvinguda aquesta guia.

Josep Maria Montaner, arquitecte i catedràtic de l'ETSAB-UPC

Aquesta guia no solament té un gran valor pel que aporta a la visió de gènere a l'urbanisme, sinó perquè fan falta aquests tipus d'aportacions teòrico-pràctiques i multidisciplinars per a donar pautes en el reconeixement de l'espai urbà. El Col·lectiu Punt 6, donant vida a l'herència de Jane Jacobs, ha sabut en aquesta guia sintetitzar els resultats de l'experiència de molts taller participatius amb dones; la voluntat activista de millorar els nostres barris a partir d'entendre'ls amb una mirada crítica, i la capacitat de conceptualitzar i comunicar amb idees bàsiques i compartibles, amb qüestions, preguntes i consells, i amb icones i quadres. Això converteix aquesta guia en una eina preciosa per apoderar les dones i per millorar el món.

PER A QUÈ AQUESTA GUIA?

Per a què serveix aquesta guia?

La guia que tenim a les nostres mans té com a objectiu principal donar visibilitat a les dones en la seva diversitat, com a font singular de coneixements i experiències, i com agents de transformació. La història ha esborrat la contribució passada i present de les dones en la construcció i la transformació dels nostres barris i poblacions. Val a dir que també hem estat excloses a l'hora de prendre decisions sobre els canvis urbanístics perquè s'ha considerat que la pedra és cosa d'homes. Això ha comportat que no s'hagi valorat una part dels treballs imprescindibles per a la societat: els relacionats amb tenir cura de les persones, els quals es donen majoritàriament a l'interior domèstic, i el treball comunitari, com la gestió i millora de serveis en un barri (aigua, brossa, llum, etc.). Totes aquestes feines estan íntimament lligades al lloc on vivim, a la forma dels espais, a les maneres com ens movem per ells o la manera de relacionar-nos amb el veïnat. És a dir, **les dones tenim un coneixement¹ que resulta imprescindible per descriure la quotidianitat en els entorns habitats i que pot ajudar a transmetre no només les nostres necessitats i desitjos sinó els dels infants, la gent jove i la gent gran amb què vivim**. Les dones acostumem a tenir un major coneixement del que passa al barri, de les necessitats del veïnat i d'allò que cal fer per millorar-lo. Això passa perquè, malgrat haver-nos incorporat fa dècades al mercat de treball remunerat, a Catalunya encara continuem sent les màximes responsables de les feines de la llar i de la cura de les persones, acumulant en la majoria dels casos dobles i triples jornades de treball. Aquesta guia és una eina per donar visibilitat a les experiències de les dones en aquest àmbit, però també per qüestionar aquesta divisió de treballs i reivindicar entorns on les tasques domèstiques i de cura es comparteixin socialment i no siguin només una responsabilitat de les dones.

Volem que les associacions de dones que vulguin participar en la transformació urbana i en la millora física i social del seu entorn puguin agafar aquesta guia i fer-la servir en els barris, pobles o ciutats on viuen. Aquesta guia també és una eina per aconseguir que els processos participatius en l'àmbit urbanístic es converteixin en processos participatius transformadors, on les dones siguem participants actives de l'anàlisi i la millora de l'entorn. L'ús d'aquesta guia permetrà aprofitar el valuós treball i coneixement del teixit associatiu que existeix. Per tant, vol apoderar les dones perquè participem en les transformacions urbanes de forma activa com veritables motors de canvi.

A través de l'apoderament aconseguirem:

- Prendre consciència i incrementar el coneixement que tenim sobre els nostres pobles i ciutats des de la perspectiva de gènere, valorant tant els sabers personals com col·lectius i l'experiència quotidiana dels nostres barris.
- Analitzar l'entorn on vivim partint de l'experiència pròpia cap a la col·lectiva, relacionant-la amb les característiques físiques de l'entorn.
- Identificar els punts favorables i desfavorables de l'entorn on vivim, definint en grup els aspectes comuns que afavoreixen o no la nostra vida quotidiana.

1. Ens referim al coneixement acumulat per com les dones experimentem, sentim i percebem els espais on vivim, on treballem, on ens movem. El coneixement no només es crea i s'acumula a través de l'educació reglada, sinó que també inclou les vivències i percepcions que tenim del nostre entorn.

- Visualitzar el coneixement i l'aportació de les dones a la societat.
- Promoure el dret de les dones a gaudir de la ciutat de forma lliure, autònoma i independent.
- Revisar els resultats aconseguits per tal de poder continuar participant en les altres fases de la planificació urbana.

Per a què NO serveix aquesta guia?

Tot i que aquesta guia és una gran font d'informació sobre l'experiència quotidiana que tenim les dones del nostre entorn no la podem fer servir per:

- **Fer processos participatius legitimadors des de l'Administració pública**, que serveixin per justificar un procés de participació ciutadana. Un procés participatiu vinculat a transformacions urbanes ha de ser plantejat des de la definició estratègica fins a la seva execució i avaluació, i no ha de ser un element més de la llista de requisits a complir.
- **Convertir els processos d'apoderament i participatius en una bústia de queixes i peticions que l'Administració per si sola ha de resoldre**, ja que la guia pretén que les associacions de dones siguin coparticipants i coresponsables dels processos de millora i transformació dels entorns on vivim.

Per què les veïnes i veïns hem de participar en la construcció del nostre entorn?

Les veïnes i veïns som les persones que més coneixem la nostra ciutat o poble; per tant, la nostra participació és imprescindible a l'hora de realitzar qualsevol intervenció perquè hi vivim, passem, comprem, juguem, cuidem, treballem, etc.

El nostre coneixement és molt important, a més, quan participem com a veïnat en el disseny dels espais augmenta el sentiment de pertinença, el sentit d'apropiació i la qualitat de vida. D'altra banda, amb aquests processos es fomenta que coneguem altres persones que també viuen al nostre entorn i per tant aprenem a viure i a conèixer millor.

Per què és imprescindible la participació de les dones?

La participació de les dones en els processos de planificació és un valuós mitjà per identificar les necessitats d'una comunitat. Les necessitats i prioritats variaran entre dones d'entorns urbans o d'àrees rurals, dones amb filles o fills, dones grans o joves i dones de diferents orígens. La participació de les dones del barri haurà de vetllar i treballar amb la diversitat i la diferència.

Aquí us volem donar tres motius que fan necessària la participació de les dones en la transformació dels llocs on vivim:

- El disseny, la planificació i l'estructura dels espais i entorns on vivim tenen un efecte en la qualitat de vida de les persones. **La participació de les dones aporta la nostra experiència i saviesa de la vida quotidiana, font imprescindible de coneixement per a la planificació urbana.**

- **L'urbanisme no és neutre.** L'espai que habitem reflecteix dinàmiques de poder i dona prioritats i visibilitat a certs elements per sobre d'altres. Normalment no es fan estudis de quin efecte té la planificació sobre diferents grups i interessos de la comunitat, però en general s'ignora l'esfera reproductiva i d'atenció a les persones, beneficiant primordialment l'esfera del treball i el gènere masculí. Un exemple són les inversions que s'han fet en els camps de futbol, que beneficien majoritàriament a homes joves, o en carreteres i autopistes, afavorint a qui més es desplaça en cotxe privat, majoritàriament homes. En contraposició trobaríem, per exemple, les inversions en transport públic, que acostumen a ser més qüestionades però que beneficien a una part més àmplia i diversa de la població. Per tant, la nostra participació pot ajudar a distribuir l'impacte de la planificació i que sigui més equitativa.
- **Malgrat que les dones som el 51% de la població mundial, la nostra experiència sobre l'entorn no ha generat gaire interès en el passat.** La participació ajuda a donar major visibilitat als temes que més preocupen a les dones i afavoreix la comprensió de les relacions entre temes com la seguretat personal, la cura d'infants, la cura de persones grans, l'accés o la mobilitat, elements que configuren la rutina quotidiana de la vida de les dones.

Som conscients que, com a dones, participar activament en la nostra comunitat o barri de vegades implica afegir una jornada més a la doble jornada de treball, remunerat i no remunerat. El nostre objectiu no és promoure la sobrecàrrega de feina, però síensem que s'ha de buscar l'espai i el temps perquè les dones puguem participar i estar presents en els processos de presa de decisió i de transformació. Cal també fer coresponsable la societat de les tasques domèstiques i de cura, per tal que tinguem temps per exercir la participació. Sense la implicació de les nostres mares, àvies i ancestres en els moviments socials, les dones no tindríem avui els drets dels que disposem. Per tant, cal seguir treballant i participant per continuar avançant.

En quins moments de la planificació podem participar?

En primer lloc, és important recordar que el dret a la participació de les dones en l'àmbit social, econòmic i polític per a la transformació del lloc on vivim està recollit a diferents lleis catalanes. Per exemple, a la Llei d'urbanisme de Catalunya, des de 2005 apareix la participació com un element obligatori a complir dins la planificació urbana. Aquest dret a la participació ha estat reforçat per la Llei d'igualtat de 2007 de l'Estat Espanyol. A Catalunya també disposem de la Llei 2/2004 de millora de barris, primera de l'Estat que insta a incloure en els projectes l'equitat de gènere en l'ús dels espais i equipaments públics.

Així doncs, les lleis avalen la participació de les dones, però a la pràctica és necessari que estiguem directament implicades en la transformació dels nostres entorns, per tal que realment s'inclougui la nostra experiència i que la participació sigui vinculant i transformadora.

La participació de les dones es pot donar en quatre moments.

1. Apoderament: Entenem l'apoderament com el procés de presa de consciència i reafirmació de les nostres capacitats, així com de l'apropriació dels espais per poder exercir-les. L'apoderament de les dones implica que prenguem consciència del poder, tant individual com col·lectiu, que

tenim, i que l'exercim a través de la participació en els processos de presa de decisions, així com en els llocs de poder. L'apoderament no vol dir donar poder a les dones: ja en tenim, el que cal són mecanismes que ens permetin exercir-lo de diferents formes, no pas de manera jeràrquica i patriarcal com s'acostuma a exercir el poder a les estructures masculinitzades. En aquesta fase podem fer una primera aproximació a l'entorn quotidià on vivim. Podem preguntar-nos quins elements ens faciliten o dificulten la vida quotidiana partint de la nostra experiència i a través de la participació individual i en grup. Els processos d'apoderament també permeten fer visible el coneixement i l'aportació de les dones a la societat, així com les experiències en els seus entorns. A través de l'apoderament també cal promoure l'activisme i reivindicar el dret de les dones a la ciutat.

2. Diagnosi de l'entorn quotidià: Els coneixements adquirits gràcies a l'apoderament es poden vehicular per tal que portin a una transformació si fem una diagnosi de l'entorn quotidià que permeti elaborar recomanacions. L'elaboració d'una diagnosi necessita que hi hagi una coordinació entre associacions o grups de dones i l'equip tècnic del municipi, així com el suport de persones o grups experts en urbanisme i gènere. D'aquesta manera es poden coordinar esforços i aconseguir que la diagnosi resultant es tingui en compte en la planificació i transformació de l'entorn quotidià.

Una diagnosi amb perspectiva de gènere haurà d'entendre les diferents xarxes que les persones utilitzen en un barri o població, fent una lectura transversal de les necessitats, involucrant diferents generacions i posant especial èmfasi en el coneixement diferencial que tenen dones i homes. Això permetrà obtenir criteris de gènere susceptibles de ser incorporats en un projecte de transformació i millora de l'entorn.

3. Propostes de transformació: En aquesta fase de la planificació urbana, la participació activa i vinculant dels grups de dones acompanyada del coneixement tècnic de persones o grups especialistes en el disseny i planificació des de la perspectiva de gènere, permetrà transformar espais i incorporar millores a diferents escales. Per exemple, es pot intervenir en un Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM), en un pla de millora d'un barri o sector concret, en el disseny i millora d'espais públics com poden ser carrers, places o parcs, en el disseny i construcció d'un equipament o en la planificació de la xarxa de mobilitat. És en la fase de transformació que s'incorporen els criteris de gènere desenvolupats en la diagnosi prèvia, introduint l'experiència quotidiana de les dones en els diferents projectes urbanístics.

4. Avaluació: L'avaluació ha de ser constant i abastar tant els projectes que estan per fer com les transformacions urbanes realitzades. També es pot fer amb la participació de les dones, que ajudarà a saber si les intervencions s'adeqüen a les necessitats d'una població determinada. Un grup de dones podria formar part d'una auditoria de gènere juntament amb persones o grups especialistes tècnics en l'avaluació urbana des de la perspectiva de gènere.

Tal com hem indicat, la participació de les dones és imprescindible en les diferents fases de la planificació urbana, però com a grups de dones podem començar de manera autogestionada a treballar la fase d'apoderament. Per aquest motiu la guia que teniu a les mans està centrada en aquesta fase i proporciona eines que ens permetran portar a terme el procés i pressionar per tal que la participació de les dones sigui vinculant en els altres tres moments de participació (diagnosi, transformació i avaluació).

CONCEPTES BÀSICS

Auditoria de gènere: és una metodologia per analitzar i diagnosticar si la perspectiva de gènere i l'experiència de les dones està inclosa en l'àmbit estudiat.

Conciliació de la vida personal i laboral i social: fer compatibles els temps, interessos, obligacions i necessitats dels tres àmbits de la vida de les persones.

Cooperativa d'habitatge: és una forma d'accés a l'habitatge on un grup de persones s'organitzen, seguint els valors del cooperativisme, per portar a terme un projecte d'habitatges, que pot incloure'n la construcció, la gestió i, fins i tot, compartir necessitats de la vida quotidiana.

Coresponsabilitat: participació equilibrada de dones i homes en cadascuna de les tasques i responsabilitats de la vida familiar, ja sigui el treball domèstic o tenir cura de persones dependents.

Criteris de gènere: són aquells conceptes que sorgeixen en fer visibles les desigualtats produïdes pels rols assignats socialment a cada sexe. Aplicats al disseny dels espais i a l'urbanisme, són aquells aspectes que cal tenir en compte en la construcció de les nostres ciutats, pobles o barris si pensem en les diferents necessitats que tenen les persones en funció dels rols de gènere.

Doble jornada: és la suma de la jornada laboral remunerada i d'una altra dedicada principalment a les tasques de la llar i a la cura de persones dependents.

Entorn quotidià: és l'espai considerat essencial per al desenvolupament de la vida quotidiana. No el conforma un límit administratiu sinó que és l'indret on les persones resolen les necessitats diàries i amb el qual es senten identificades, ja que hi reconeixen un vincle de pertinença. Es compon de l'espai proper a la llar i del que és escenari de les funcions necessàries del dia a dia (espais de relació, equipaments i comerç, xarxes de mobilitat i xarxes socials).

Equitat de gènere: distribució equitativa dels drets, beneficis, obligacions, oportunitats i recursos entre les persones a partir del reconeixement i el respecte de la diferència entre dones i homes a la societat.

Espais intermedis: zones entre l'espai privat de la llar i l'espai públic del carrer. Es troben propers als habitatges i, segons la seva configuració, poden promoure la trobada de les persones d'una mateixa comunitat, que nens i nenes juguin segures o que la gent gran

descansi. També els podem trobar entre els edificis d'equipaments i el carrer; un exemple seria un pati a l'entrada d'una escola que permet a les persones que van a recollir la canalla trobar-se i compartir l'espera i fa possible que nens i nenes juguin.

Gènere: construcció social i cultural basada en les diferències biològiques entre els sexes que assigna diferents capacitats, comportaments i característiques emocionals i intel·lectuals, a dones i homes. Aquests atributs varien segons la societat i l'època històrica. A partir d'aquestes diferències biològiques, el gènere configura les relacions socials i de poder entre homes i dones. Són construccions socials, no són característiques innates de les persones, i per tant es poden canviar.

Indicador de gènere: element (dada, nombre, fet, opinió o percepció) que mostra la situació específica de les dones i dels homes, així com els canvis que es produeixen en els dos grups a través del temps. L'indicador de gènere és una representació d'un fenomen determinat que mostra total o parcialment una realitat i que té la funció de fer visibles els canvis socials en termes de relacions de gènere al llarg del temps.

Indicadors urbans: són aquells factors que mesuren o avaluen característiques i condicions de l'espai urbà, com per exemple accessibilitat, densitat, serveis o equipaments disponibles en una zona.

Masoveria urbana: és una forma d'accés a l'habitatge on es realitza un intercanvi de béns entre la persona propietària de l'immoble i la masovera. Normalment es cedeix l'ús de la propietat durant uns anys a canvi d'alguna millora i/o un manteniment de l'habitatge. Cada intercanvi és diferent.

Mobilitat quotidiana: és el conjunt de desplaçaments que les persones han de fer per poder desenvolupar les diferents activitats relacionades amb l'esfera productiva, reproductiva, pròpia o comunitària. Aquesta mobilitat inclou tant els desplaçaments que fem diàriament (anar al treball remunerat, anar a casa, estudiar, acompanyar a persones, fer compres quotidianes o menjar fora) com els trajectes irregulars (passejar, fer gestions personals, visitar amics o familiars, anar al metge o a l'hospital, realitzar activitats d'oci, compres no quotidianes, anar a la segona residència, etc.).

Perspectiva de gènere: és la presa en consideració de les diferències socioculturals entre les dones i els homes en una activitat o àmbit per a l'anàlisi, la planificació, el disseny i l'execució de polítiques, considerant com les diverses actuacions, situacions i necessitats afecten les dones. La perspectiva de gènere permet visualitzar dones i homes en la seva dimensió biològica, psicològica, històrica, social i cultural, i trobar línies d'acció per a la solució de desigualtats.

Planificació urbana: organització de l'entorn físic on habiten les persones per tal que puguin desenvolupar la seva vida quotidiana. Es porta a terme a través d'un conjunt de normatives i lleis, com els plans urbanístics municipals, els plans de reforma, etc. La planificació ordena l'ús del sòl per determinar on es localitzaran els habitatges, els equipaments, els espais públics i com s'ordenarà la mobilitat. La planificació urbana també pot incloure la planificació d'un territori impulsada per part de la comunitat i no per l'Administració: es denomina Planificació urbana comunitària.

Poder: existeixen moltes definicions de poder, però nosaltres ens remetem a dues:

1. Capacitat de decidir sobre la pròpia vida, que transcendeix la persona, afecta altres persones i es manifesta en els subjectes i els espais socials com a afirmació, satisfacció de necessitats i consecució d'objectius.
2. Capacitat per prendre decisions de caràcter col·lectiu adreçades a millorar la qualitat de vida de les persones.

Rol de gènere: en una societat concreta, és el comportament que s'espera d'una persona per raó del seu sexe. Generalment una persona assumeix els rols de gènere i al seu voltant construeix la seva psicologia, afectivitat i autoestima. Per exemple, un dels rols assignats tradicionalment als homes és ser els responsables de les activitats productives i les activitats polítiques. Un dels rols assignats tradicionalment a les dones és tenir cura dels fills i/o filles, tenir cura de les persones dependents i ser les responsables de les relacions afectives. Que s'hagin assignat tradicionalment aquests models no vol dir que existeixi una predisposició biològica per realitzar-los ni que calgui perpetuar-los.

Tècniques qualitatives: són eines de recollida i anàlisi d'informació que ens permeten extreure informació directa de les persones que realitzen una activitat, en les seves pròpies paraules i en el lloc on es desenvolupa l'acció. La utilització d'eines qualitatives en l'anàlisi urbà permet incorporar dades no quantificables mitjançant estadístiques i treballar a una escala de detall i profunditat per la qual no existeixen altres fonts. Alguns exemples són l'observació participant, les entrevistes, els grups de discussió o les dinàmiques participatives, com les que presentem en aquesta guia.

Treball productiu: és el conjunt d'activitats remunerades que produeixen béns i serveis a l'economia mercantil i formal, però també a l'economia submergida i informal.

Treball reproductiu i de cura: és el conjunt d'activitats no remunerades relacionades amb el treball domèstic i amb l'atenció i la cura dels membres de la família.

Triple jornada: és la doble jornada laboral a la qual se n'afegeix una posterior dedicada principalment a activitats polítiques, associatives i comunitàries.

Vida quotidiana: és el conjunt d'activitats que les persones porten a terme per satisfer les necessitats fonamentals. Estan determinades per l'espai i el temps. Les necessitats fonamentals s'entenen no només com les accions biològiques de supervivència sinó en un marc més ampli que inclou els mitjans utilitzats per satisfer-les.

Xarxa d'equipaments i serveis: és el conjunt d'equipaments i serveis que responen a les necessitats de la vida quotidiana de les persones, com els serveis de salut (hospital, centre d'atenció primària), educatius (llar d'infants, escoles, instituts, etc.), de lleure (centres cívics, equipaments esportius, etc.) o comerç (alimentació, roba, calçat, etc.).

Xarxa de mobilitat: és el conjunt d'espais i mitjans necessaris i imprescindibles per arribar allà on volem per realitzar una activitat determinada. La conformen els carrers, els transports públics i tots aquells espais necessaris per complir amb aquesta funció, com per exemple les parades d'autobús.

Xarxa de relacions: són conjunts de persones i grups amb què ens relacionem a la vida quotidiana. El disseny de l'espai urbà pot afavorir l'existència d'aquestes xarxes socials als nostres entorns quotidians, afavorint els punts de trobada, d'espera, de treball, etc.

ANEM PER FEINA

Qui? El nostre grup

Primer de tot, és important organitzar-se. Si ja formem part d'una associació podem començar a treballar; si no és el cas, podem anar a trobar dones o grups de dones del nostre barri o població que tinguin interès o vulguin treballar per la millora del barri. Simplement cal un grup de dones amb interessos o un punt de trobada comuns. En resum, podem buscar suport a fora o bé autoorganitzar-nos.

Pot passar que al principi el grup sigui molt homogeni, és a dir, que totes siguem amigues i tinguem una edat o situació personal molt semblant. Gradualment hem d'intentar obrir-nos a dones de característiques diverses o fer intercanvis amb altres grups: poden sorgir interaccions enriquidores que ens permetran conèixer més experiències de l'entorn compartit on vivim.

Què? El nostre entorn quotidià

Ja sabem quin és el nostre tema d'interès comú, ara només és qüestió de començar a treballar-lo en grup. De ben segur que alguna vegada hem comentat que és agradable passejar pel carrer tal perquè té voreres amples i una bona il·luminació, que el parc aquell està molt ben situat però que es podria millorar l'espai de jocs per a infants, que en l'equipament es podrien ampliar els serveis per incloure alguns que necessitem o que es podria argumentar la freqüència de pas del transport públic. Tots aquests temes formen part del nostre entorn quotidià: ara només cal treballar per millorar-lo o per mantenir allò que funciona. Podrem veure que no són elements aïllats sinó temes comuns que preocupen al conjunt de la població.

Quan? Els nostres temps

Quan a totes ens vagi bé i on estiguem més còmodes. Hem de tenir molta cura amb el temps de les persones perquè és un bé escàs i molt preuat. Per aquest motiu s'han de resoldre les necessitats de les dones que participen, oferir solucions a les seves obligacions i buscar maneres de coresponsabilitzar al nostre entorn familiar i a la societat. Així les dones podrem disposar del temps necessari per participar. És important definir una hora que vagi bé a totes les participants i respectar la puntualitat i el temps de duració de l'activitat per tal que puguem organitzar-nos el dia.

On? Els nostres espais

Allà on ens sentim més còmodes per realitzar l'activitat proposada. És molt important que el lloc no la condicioni. Necessitarem una zona aïllada d'altres activitats, on puguem treballar sense interferències i amb privacitat. Un espai comú on habitualment ens reunim o realitzem alguna altra activitat pot ser un bon lloc per començar.

Quines són les regles de joc?

Per poder treballar juntes hem de consensuar unes regles de joc que potencïin la igualtat i l'equitat de la participació; seran els principis que, com a grup, seguirem per tal de construir sobre la nostra experiència i coneixement.

- Siguem honestes i transparents.
- Siguem flexibles.
- Aprenguem de les altres experiències.
- Siguem conscients de l'abast de les nostres propostes (no creem falses expectatives).
- Escoltem-nos les unes a les altres.
- Respectem les opinions i els temps.
- Compartim la responsabilitat, el poder és col·lectiu i horitzontal.
- Obrim-nos a nous reptes: parlar en públic, dibuixar, escriure, reivindicar, etc.
- Incloguem-nos totes amb les nostres diversitats.
- És més important la qualitat que la quantitat.
- Sobretot, passem-nos-ho bé!
- I les que vulguem afegir...

Una participació equitativa també implica un lideratge col·lectiu. Potser algunes de nosaltres tindrem més empenta per liderar alguna de les activitats. Però, per tal que la participació sigui equitativa, cal que compartim entre totes el lideratge i les tasques de dinamització de les activitats. Si més no, us animem a què aquest sigui un tema de debat abans de començar.

COM UTILITZAR AQUESTA GUIA?

Aquesta guia està pensada com una eina flexible i oberta que proposa diverses activitats que podem realitzar nosaltres mateixes. Aquestes activitats estan organitzades per etapes progressives d'apoderament:

1. INFORMEM-NOS

2. DESCRIVIM I ANALITZEM EL NOSTRE ENTORN QUOTIDIÀ

3. COMPARTIM LA NOSTRA EXPERIÈNCIA

4. CONTINUEM TREBALLANT

La recomanació principal és que, per garantir un bon procés d'apoderament, cal realitzar el màxim d'activitats possibles de cada etapa. Tot i així, aquesta guia permet que es realitzin les activitats d'una forma independent entre elles en el temps i segons les necessitats de cada grup.

Després d'haver escollit alguna activitat que ens interessi i que s'adeqüi a les nostres premisses, podem realitzar un llistat de feines que cal fer i distribuir-les entre nosaltres, de manera que totes puguem participar en aquest procés. Per realitzar l'organització de l'activitat ens podem ajudar de la Fitxa 1: Preparació d'activitats (pàgina 91).

Hem de tenir en compte que el temps que hi destinem és molt valuós i la informació que obtenim també. Per això és molt important tenir sempre en compte dues coses: saber qui participa i tenir registre de tot el que fem. Per una banda, hem de destinar uns minuts a recollir les dades personals de cada participant abans de començar qualsevol activitat, per això us proposem la Fitxa 2 (pàgina 92). I per l'altra, s'ha de guardar tot el material que produïm i registrar tot el que fem en les activitats fent fotos o enregistrant amb vídeo. Amb tota la informació generada es podrà realitzar un informe que reculli tant els passos realitzats com la informació que se n'ha extret. No sabem mai quan ho podrem necessitar.

Com són les activitats?

Es recullen 16 activitats. De cadascuna trobem aquestes dades:

2.3. CONSTRUIR UNA FOTOGRAFIA DEL NOSTRE ENTORN	Es un exercici individual i col·lectiu en forma de diàleg.
Per a què serveix? Per descriure amb paraules els elements de l'entorn curt i llarg de l'entorn immediat. És oportú aomenar, classificar, establir relacions i explicar l'experiència que tenim dels diferents espais que conformen la nostra vida.	Com ho fem? ACCIÓ INDIVIDUAL 20 min. 1. FER LA FOTOGRAFIA AMB PARAULES. Entre totes, fer una llista de la presència dels elements que conformen el nostre entorn des de casa i de fora de casa.

Número i nom de l'activitat que podeu realitzar.
Per a què serveix? Descripció curta de l'activitat.

Breu descripció de l'activitat.

2:00

Temps total: Temps orientatiu per portar a terme l'activitat. En general, entre 2 i 3 hores.

On ho fem? Els espais on desenvoluparem les activitats poden ser tant a l'exterior com a l'interior:

Espai a l'aire lliure: el propi espai urbà que utilitzem cada dia i que ens és tan familiar. Haurem de pensar un recorregut que inclogui els carrers i espais públics pels que volem passar. Sempre que realitzem una activitat a l'aire lliure hem de preveure possibles inclemències meteorològiques i tenir flexibilitat per canviar la data.

Espai interior: l'espai triat ha de ser independent, estar aïllat i ser familiar per a totes: un local de l'associació, un espai propi o un cedit dins un equipament públic. Ha de permetre a diferents grups treballar al voltant d'una o més taules i disposar d'una paret per penjar els papers de gran format i/o una pissarra per poder prendre nota.

Hem d'evitar realitzar les activitats en espais tipus auditori perquè es marca una jerarquia molt definida entre qui explica i qui escolta. A més, no es poden moure les cadires i no hi ha taules per poder treballar.

Quins materials són necessaris? El llistat dels materials depèn de l'activitat que realitzem. Al final de la guia (pàgina 118) trobaràs una explicació detallada de cadascun d'ells.

Habilitats necessàries. Capacitats que es necessiten per realitzar l'activitat. No és necessari que cada persona tingui totes les capacitats, però sí reconèixer que totes les capacitats estan dins del grup, per poder donar-nos suport les unes a les altres i dur a terme l'activitat.

parlar

parlar en públic

dibuixar

escriure

llegir

fotografiar

caminar

comprensió
audiovisual

comprensió
lectora

muntatge

utilitzar
l'ordinador

dinamitzar

sintetitzar

fer-se
visible

Quina informació obtenim? El resultat material de l'activitat, que pot servir-nos per elaborar un informe.

Com ho fem? Explicació pas a pas de com realitzar l'activitat. Es detalla si les diferents accions són individuals o col·lectives, i l'ordre i temps invertit en cada acció.

**** (símbols)** Aclariments sobre el desenvolupament de l'activitat.

Consells útils: Consells per realitzar l'activitat, treure-li el màxim profit i adaptar-la a les característiques del grup.

1

INFORMEM-NOS

Activitat 1.1 GRUP DE LECTURA

Activitat 1.2 GRUP DE RECURSOS AUDIOVISUALS

Primer de tot, cal començar a parlar de què és l'urbanisme i el gènere. Això ajudarà a entendre els conceptes bàsics, posar en valor tot el coneixement que tenim les dones del grup i promoure'n la participació. Cal que prenguem consciència de la necessitat d'aquest pas.

Què aporta la perspectiva de gènere a l'urbanisme?

El concepte gènere fa referència als diferents rols, responsabilitats i atribucions socials que s'assignen a dones i homes pel fet de pertànyer al sexe femení o masculí. El gènere es construeix socialment, és a dir, els estereotips, comportaments i relacions entre dones i homes han estat assignats històricament per la societat i no tenen una relació directa amb el sexe biològic. Per tant, es poden canviar amb el compromís de la societat per avançar cap a la igualtat. El gènere imposa límits socials sobre allò que podem fer com a dones i homes, i també sobre el comportament que s'espera de nosaltres. Moltes vegades aquestes expectatives es tradueixen en estereotips de gènere, així com en la manera en què es configura el nostre entorn, l'espai públic, les ciutats i els territoris on vivim.

L'urbanisme és la disciplina que treballa per planificar i construir els nostres barris, pobles i ciutats. Engloba una àmplia varietat d'espais que inclouen l'habitatge, l'espai públic, els equipaments, el transport i l'entorn. Aquests elements són el suport físic de la vida quotidiana: la manera com estan dissenyats, on s'ubiquen o els serveis que ofereixen influeixen directament en les nostres condicions de vida.

Tradicionalment l'urbanisme s'ha considerat una matèria neutra, és a dir, que la manera de dissenyar els diferents espais no beneficiava ni afectava cap persona o col·lectiu. Però, a partir dels anys 70, diferents dones feministes han demostrat que això no és cert. Vivim en una societat desigual en què les persones tenim diferents oportunitats i obligacions depenent de si som dones o homes, i aquesta desigualtat es veu reflectida en la manera com es construeix l'espai.

Històricament els espais s'han dissenyat seguint i perpetuant els rols de gènere. Per això es vinculava els homes amb l'espai públic, on tenen lloc activitats públiques com el treball remunerat, l'oci o la vida política; mentrestant

s'identificava a les dones amb l'espai privat de la llar, on es realitzaven les tasques domèstiques i es tenia cura de les persones. La divisió dels espais també ha significat una valoració diferent dels mateixos i de les activitats que s'hi porten a terme, atribuint un valor superior a allò masculí i públic, i traient valor a les tasques relacionades amb la cura de les persones i la llar, de les quals les dones eren i encara continuen sent responsables majoritàriament.

Encara que aquesta hagi estat la forma més estesa de pensar el món, el feminisme ha qüestionat durant dècades aquesta divisió i ha treballat per tal que es reconegui que les dones han participat sempre d'una manera o altra en el món productiu (al mercat formal i informal) i que les tasques reproductives i de cura no només tenen lloc a l'interior de la llar sinó que s'estenen fora de l'àmbit "privat": portar la canalla a l'escola, anar a fer la compra, etc.

Davant d'aquesta manera de simplificar la realitat de l'urbanisme tradicional, l'urbanisme amb perspectiva de gènere aporta una visió més àmplia de les persones en plantejar que les dones i els homes viuen i experimenten l'espai de maneres diferents. Encara avui ambdós assumeixen diferents responsabilitats, fet que es materialitza en la seva relació amb l'entorn en el dia a dia. Les dones segueixen sent les principals responsables de les tasques relacionades amb els rols reproductius, com la cura de la llar, de la família, la preparació del menjar, la compra o la realització de tràmits administratius personals o relacionats amb la gestió de la llar. Així doncs, l'urbanisme amb perspectiva de gènere reconeix i fa visible l'experiència quotidiana de les dones, així com les necessitats i responsabilitats associades al treball domèstic i de cura, és a dir, amb totes aquelles tasques imprescindibles per al desenvolupament humà.

La perspectiva de gènere també té en compte la diversitat més enllà del sexe i incorpora altres característiques que influeixen en la manera com les persones experimenten de manera diferent els espais: ètnia, edat, religió, discapacitat, etc. Per tant, l'enfocament de gènere pretén demostrar que dones i homes fan un ús diferent dels espais degut als rols de gènere, però també que les dones entre sí i els homes entre sí fan un ús diferent que dependrà de les altres característiques de la persona, com l'edat: les necessitats d'una adolescent de 15 anys seran diferents de les d'una dona de 70 anys.

També és important reconèixer que la vida quotidiana està formada per diferents esferes: productiva (treball remunerat), reproductiva (cura de persones i de la llar), personal (temps d'oci, esport i necessitats personals) i comunitària (dedicada a millorar la societat o la comunitat on es viu). Totes s'han de tenir en compte a l'hora de planificar i dissenyar els nous espais.

L'anàlisi de la vida quotidiana serveix per prendre consciència de la complexitat de la realitat i de les múltiples activitats que realitzen les persones en el dia a dia, el que permet entendre la diversitat de necessitats que coexisteixen als nostres pobles i ciutats. L'espai públic, els carrers, els habitatges, els transports i la resta d'espais que utilitzem regularment són els llocs on es desenvolupen les nostres vides i, per tant, han d'ajustar-se a les diferents necessitats que tenim les persones. En aquest sentit, és important reconèixer les dones com a expertes en la vida quotidiana i la ciutat. Continuar sent les responsables del

treball domèstic i de la cura de la llar i les persones en la majoria dels casos ens fa grans coneixedores del territori i de les necessitats de les persones en diferents etapes (infància, joventut, vellesa) ja que en som les cuidadores.

Recursos

Publicacions disponibles a internet:

- Anna Bofill Leví, “Guia per al planejament i l’ordenació urbanística amb la incorporació de criteris de gènere”.
http://www20.gencat.cat/docs/icdones/serveis/docs/publicacions_eines11.pdf
- Anna Bofill Leví, “Planejament urbanístic, espais urbans i espais interiors des de la perspectiva de les dones”.
http://www20.gencat.cat/docs/icdones/serveis/docs/publicacions_quaderns06.pdf
- Carme Miralles Guasch, “Dones, mobilitat, temps i ciutats”.
http://www20.gencat.cat/docs/icdones/serveis/docs/publicacions_quaderns14.pdf
- Col·lectiu Punt 6, “Construyendo entornos seguros desde la perspectiva de genero”.
<http://www.icps.es/archivos/CiPdigital/CiP-I5CollectiuPunt6.pdf>
- Diputació de Barcelona, “Urbanisme i gènere. Una visió necessària per a tothom”.
<http://www1.diba.cat/liblioteca/pdf/36241.pdf>
- Zaida Muxí Martínez, “Recomanacions per a un habitatge no jeràrquic ni androcèntric”.
http://www20.gencat.cat/docs/icdones/serveis/docs/publicacions_eines13.pdf
- Zaida Muxí Martínez, Roser Casanovas, Adriana Ciocchetto, Marta Fonseca y Blanca Gutiérrez Valdivia, “¿Qué aporta la perspectiva de genero al urbanismo?”, Feminismos, n. 17.
<http://punt6.files.wordpress.com/2011/03/z-muxc3ad-martc3adnez-r-casanovas-a-ciocchetto-m-fonseca-y-b-gutic3a9rrez-valdivia.pdf>

Vídeos de conferències

- Entrevista breu a Zaida Muxí http://www.youtube.com/watch?v=FVEyA_NdnTI
- Conferència de Carme Miralles “ Transporte y movilidad. Una mirada de género”
<http://www.youtube.com/watch?v=YZZ7lWDVRbE>
- Conferència de Inés Sánchez de Madariaga: “El espacio urbano”
<http://www.youtube.com/watch?v=ccZz18LGzwl>
- Conferència de Isabel Salamaña “Ciutat i territori: una reflexió des d’una perspectiva de gènere”
<http://upcommons.upc.edu/video/handle/2099.2/2678>
- Conferència de Sara Ortiz Escalante “Espacio público, mujeres y seguridad”
<http://upcommons.upc.edu/video/handle/2099.2/3285>
- Conferència de Roser Casanovas “¿Qué es la vida cotidiana?”
<http://upcommons.upc.edu/video/handle/2099.2/3219>

Aquests són alguns dels recursos als que podeu accedir per tal d’informar-vos sobre el tema. Us convidem a què en creeu els vostres a mida que aneu treballant i realitzant activitats. Serviran per informar altres grups i difondre la feina que esteu fent. Si feu fotos i graveu les vostres activitats podeu animar-vos a muntar un vídeo divulgatiu.

1.1 GRUP DE LECTURA

Per a què serveix?

El grup de lectura serveix per ampliar els coneixements sobre la relació entre l'urbanisme i el gènere a través dels textos d'expertes que han escrit sobre el tema.

Temps total

2 : 15

On ho fem?

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 2: Participants
- Fitxa 3: Bibliogràfica
- Fulls de paper per anotar
- Pissarra o fulls de paper grans
- Guixos o retoladors
- Càmera de fotos

Habilitats necessàries

Quina informació obtenim?

- Fitxes bibliogràfiques dels textos que hem escollit.
- Llistat de reflexions sobre els textos aportades per les integrants del grup.

Com ho fem?

ACCIÓ INDIVIDUAL

1

45 min

LECTURA INDIVIDUAL: Cadascuna de nosaltres escoll un text dels que estan recomanats en la guia o d'altres que estiguin relacionats amb el tema i en fem una lectura. Després omplim la fitxa 3 bibliogràfica per extreure les principals idees del text. *

ACCIÓ COL·LECTIVA

2

45 min

EXPOSICIÓ INDIVIDUAL: Cada participant explica a la resta del grup els elements més rellevants del text que ha llegit i el perquè de la tria. Hem de distribuir el temps per a cada intervenció segons el nombre de participants. Caldrà que una persona prengui nota a la pissarra del que diem.

3

45 min

DEBAT EN GRUP: Entre totes hem de parlar sobre els diversos temes exposats i que afecten la nostra vida quotidiana. És necessari que alguna apunti en una pissarra o en un full totes les idees que sorgeixin.

* **Ho hem de llegir tot?**

No cal que llegim un llibre sencer cadascuna, podem començar per triar un sol llibre i repartir-nos els capítols entre les participants. Així podem anar llegint els diferents títols de forma col·lectiva.

Consells útils

És important que feu la lectura de la bibliografia pensant que ens ajudarà tant a valorar més el nostre coneixement com a construir els discursos per explicar i transmetre a altres persones la importància de tenir en compte l'experiència quotidiana de les dones.

Barcelona, 2005

1.2 GRUP DE RECURSOS AUDIOVISUALS

Per a què serveix?

El grup de recursos audiovisuals serveix per ampliar els coneixements sobre la relació entre l'urbanisme i el gènere a través de persones expertes que parlen del tema.

Temps total

2:00

On ho fem?

*

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 2: Participants
- Fitxa 4: Idees clau
- Fulls de paper per anotar
- Pissarra o fulls de paper grans
- Guixos o retoladors
- Càmera de fotos
- Ordenador amb connexió a internet
- Projector i pantalla

Habilitats necessàries

* L'espai triat ha de permetre veure i escoltar amb claredat els audiovisuals.

Quina informació obtenim?

- Les fitxes d'idees clau.
- Llistat de reflexions sobre els audiovisuals aportades per les integrants del grup.

Vacarisses, 2010

Com ho fem?

Ens reunim a l'espai destinat a l'activitat i escollim un dels audiovisuals que hi ha disponibles a la guia o un altre relacionat:

ACCIÓ COL·LECTIVA

1

45 min

VISIONAR L'AUDIOVISUAL: Comencem mirant l'audiovisual que hem escollit. És convenient disposar de papers i bolígrafs per si volem anar apuntant conceptes o preguntes que volem compartir després.

2

15 min

LLISTAR LES IDEES CLAU: Responem la fitxa d'idees clau de forma individual.

3

30 min

EXPOSICIÓ INDIVIDUAL: Cada participant explica a la resta del grup quins són els arguments més rellevants. Hem de distribuir el temps per a cada intervenció segons el nombre de participants. Caldrà que una persona prengui nota a la pissarra del que diem.

4

30 min

DEBAT EN GRUP: Entre totes comentem els diversos temes exposats que afecten la nostra vida quotidiana. És necessari que alguna apunti en una pissarra o en un full totes les idees que sorgeixin.

Consells útils

Comprovar abans de començar l'activitat que l'ordinador funciona correctament, que hi ha connexió a Internet i que el so i la imatge permeten veure correctament l'audiovisual.

Si som poques participants, no cal projectar i pantalla: podem emprar una pantalla d'ordinador o de televisió per visiona-lo.

Sant Feliu, 2005

2

DESCRIVIM I ANALITZEM EL NOSTRE ENTORN QUOTIDIÀ

Activitat 2.1 QÜESTIONARI

Activitat 2.2 RECORREGUTS DE RECONeixEMENT

Activitat 2.3 CONSTRUIR UNA FOTOGRAFIA DEL NOSTRE ENTORN

Activitat 2.4 CADENA D'ITINERARIS QUOTIDIANS

Activitat 2.5 LA XARXA QUOTIDIANA A TRAVÉS DE LES VARIABLES

Activitat 2.6 GIMCANA FOTOGRÀFICA

Activitat 2.7 MAPA COMUNITARI A L'ESPAI PÚBLIC

Activitat 2.8 MAPES PERCEPTIUS DELS NOSTRES ENTORNS

És útil relacionar les característiques físiques dels espais que utilitzem (els carrers, les places, els parcs, els equipaments i serveis, i l'habitatge) amb la forma com ens movem entre ells i l'experiència que en tenim. Anirem des de la individual fins a la col·lectiva per retrobar els punts en comú sobre la situació de l'entorn on vivim.

Una vegada haguem identificat els aspectes compartits podrem valorar-los, diferenciant aquells que ens afavoreixen dels que dificulten el desenvolupament de la vida quotidiana. A més a més, podrem descriure amb detalls les raons per les quals això és així, de manera que puguem transmetre la nostra experiència a altres persones.

Per poder prendre consciència de l'entorn on vivim utilitzarem un qüestionari que anomenem DUG, que vol dir Diagnosi Urbana amb perspectiva de Gènere. Trobareu una versió del DUG a la pàgina 98.

2.1 QÜESTIONARI

Per a què serveix?

Serveix per reconèixer, enfocar la mirada i reflexionar sobre diferents elements del nostre entorn quotidià. També com a eina per ser més conscients del coneixement que ja tenim i poder-lo introduir en totes les activitats que fem.

Temps total

1:30

On ho fem?

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 2: Participants
- Còpia de l'annex DUG per cada participant
- Fulls de paper per anotar
- Bolígrafs
- Pissarra o fulls de paper grans
- Guixos o retoladors
- Càmera de fotos

Habilitats necessàries

Quina informació obtenim?

- Els qüestionaris contestats.
- Les observacions generades.
- El llistat de preguntes més rellevants.
- Una pluja d'idees del debat final.

Amb tota la informació generada es pot realitzar un informe que reculli tots els passos i quina informació se n'ha extret. Es poden escanejar alguns dels documents.

Com ho fem?

ACCIÓ INDIVIDUAL

1

20 min

RESPONDRE EL QÜESTIONARI: Cada participant agafa un qüestionari DUG i respon el major nombre de preguntes amb SÍ/NO. *

2

10 min

VALORACIÓ DE LES PREGUNTES: Un cop respostes, marcarem les preguntes que ens semblen més importants per al nostre entorn.

ACCIÓ COL·LECTIVA

3

15 min

EXPOSICIÓ EN GRUP: Cadascuna explica a la resta del grup quines són les preguntes més rellevants i per què. És necessari que una persona prengui nota del que diu cada participant.

4

45 min

DEBAT EN GRUP: Parlem sobre els diversos temes relacionats amb l'entorn però que ens afecten en la vida quotidiana. És necessari que alguna apunti en una pissarra o en un full totes les idees que sorgeixin.

* El qüestionari s'ha d'omplir tot?

Segurament no el podem respondre tot: pot haver-hi preguntes que no siguin pertinents o que no entenguem. En aquests casos no cal respondre-les, es deixen en blanc i es passa a la següent.

I si vull ampliar la resposta?

Hi ha preguntes que són difícils de respondre només amb SÍ/NO. Per aquest motiu hem de tenir preparats uns fulls en blanc on poder escriure tots aquells comentaris que sorgeixin en contestar les preguntes.

Consells útils

S'ha de fer èmfasi en què el DUG és una eina per reflexionar i analitzar l'entorn quotidià. És una guia de temes que cal tenir en compte.

Si el grup té problemes per escriure amb fluïdesa es poden formar grups de 3-4 persones amb una encarregada d'apuntar les respostes conjuntes; després podem seguir amb el pas 3.

Aquest exercici es pot fer centrant-se en un carrer, una plaça o un entorn específic que es vulgui treballar; també es pot fer genèric del barri. Si no hem treballat abans sobre l'espai urbà, és recomanable que fem primer un exercici amb tot el barri i, a mesura que seguim profunditzant en el tema, anem concretant els espais que hem d'analitzar amb més detall.

2.2 RECORREGUT DE RECONeixEMENT

Per a què serveix?

El recorregut serveix per reconèixer i descriure l'entorn quotidià d'una forma directa i empírica.

Temps total

2:30

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 2: Participants
- Còpia de l'annex DUG per a cada participant
- Mapa del barri o municipi per a cada participant
- Bolígrafs i retoladors
- Fulls de paper per anotar
- Carpeta o similar per a cada participant
- Càmera de fotos

Habilitats necessàries

On ho fem?

Quina informació obtenim?

- Els punts d'interès que expliquen la vida quotidiana del barri.
- Les valoracions d'allò que facilita i dificulta la vida quotidiana.
- Les fotografies per descriure aquests aspectes.

Com ho fem?

ACCIÓ INDIVIDUAL

1

20 min

LECTURA DEL DUG: Llegim el llistat de preguntes que anomenem DUG per detectar i comprendre els elements que mirarem durant el recorregut.

2

10 min

ELECCIÓ DE L'ESPAI A TREBALLAR: Entre totes hem de decidir per quins espais ens interessa passar i quin serà el punt de trobada per poder fer la convocatòria. *

ACCIÓ COL·LECTIVA

3

10 min

PUNT DE TROBADA: Fixar un punt de trobada fàcil i cèntric que a totes ens vagi bé per començar a caminar.

4

90 min

RECÓRRER L'ESPAI PÚBLIC: Descriure i analitzar els entorns per on anem passant, valorant si ens faciliten o ens dificulten el desenvolupament de la nostra vida quotidiana. Una haurà de prendre notes i una altra fer fotografies. * *

5

20 min

PUNT FINAL DE REFLEXIÓ: Una vegada hem arribat al punt final, resumim el recorregut i debatем sobre els temes que han sorgit.

* Aquest exercici es pot fer sobre un carrer, una plaça o un entorn específic que volguem analitzar; també es pot fer genèric del barri.

* * Hem de passar exactament per on vàrem decidir? No, el recorregut es pot anar construint a mesura que anem caminant pel nostre entorn quotidià.

Consells útils

S'ha de fer èmfasi en què el DUG és una eina per reflexionar i analitzar l'entorn quotidià. És una guia de temes que cal tenir en compte.

Si el grup és molt nombrós es poden fer grups més petits i després convocar una sessió de treball conjunt en un espai tancat per explicar-nos el que hem analitzat.

No hem d'oblidar que en aquesta activitat s'ha de caminar, per tant és important recordar que cal portar calçat i roba còmodes.

Barcelona, 2005

2.3 CONSTRUIR UNA FOTOGRAFIA DEL NOSTRE ENTORN

Per a què serveix?

Aquesta activitat serveix per descriure amb paraules els elements de l'espai urbà fora de l'interior domèstic. Ens ajuda a anomenar, classificar, establir relacions i valorar l'experiència que tenim dels diferents espais que componen la nostra vida.

Temps total

2 : 00

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 2: Participants
- Mapa gran del sector a treballar: un per al taller
- Fulls de paper per anotar
- Bolígrafs, retoladors i gomets
- Pissarra o fulls de paper grans
- Guixos o retoladors
- Cinta adhesiva, xinxetes i tisores
- Càmera de fotos

Habilitats necessàries

On ho fem?

Quina informació obtenim?

- Un llistat de votació final dels elements favorables i desfavorables.
- Un mapa resum dels consensos de totes les participants.
- Una pluja d'idees sobre com millorar els elements del nostre entorn.

Amb tota la informació generada es pot realitzar un informe que reculli tots els passos i quina informació se n'ha extret. Es poden escanejar alguns dels documents.

Com ho fem?

ACCIÓ INDIVIDUAL

1

20 min

FER LA FOTOGRAFIA AMB PARAULES: Entre totes, fem una llista a la pissarra de tots els elements que conformen el nostre entorn des que obrim la porta de casa: voreres, papereres, fanals, arbres, equipaments, edificis representatius, elements naturals, etc. Tot allò que parla del lloc on vivim. La fotografia de l'entorn està completa quan totes ens sentim identificades i representades amb el llistat que hem elaborat.

2

10 min

VALORACIÓ INDIVIDUAL: De tot el llistat de la fotografia anterior, cadascuna escull 3 aspectes que li resulten favorables per realitzar les tasques del dia a dia i 3 que siguin desfavorables. Ho escrivim en un paper, amb els arguments o les raons de la selecció realitzada. *

3

30 min

EXPOSICIÓ INDIVIDUAL i VOTACIÓ: Cada participant exposa la seva selecció de favorables i desfavorables sempre posant èmfasi en els arguments. Una persona registra la votació sobre la llista de la pissarra posant un gomet de color verd als elements favorables i un gomet vermell als desfavorables.

ACCIÓ COL·LECTIVA

4

20 min

AGRUPACIÓ COL·LECTIVA: D'una forma ordenada, agrupem amb fletxes temes i/o elements similars de la llista.

5

20 min

PRIORITZACIÓ COMUNITÀRIA: Entre totes decidim quins són els 3 aspectes favorables i els 3 desfavorables que han guanyat en la votació final. Debatem i escrivim a la pissarra els arguments i les propostes sobre aquests elements més votats.

6

20 min

MAPAR ELS CONSENSOS: Entre totes marquem sobre el plànol gran els aspectes favorables i desfavorables prioritzats per consens. Es poden utilitzar gomets i retoladors.

* Què s'anota com a desfavorable?

Tots aquells aspectes que dificulten el desenvolupament de la nostra vida quotidiana: la falta d'un autobús per arribar al CAP, haver de fer recorreguts llargs per evitar creuar un carrer, la manca d'il·luminació per utilitzar l'espai públic, etc.

Què s'anota com a favorable?

Tots aquells aspectes que ens ajuden en la nostra vida quotidiana: l'arbre que fa ombra a la parada d'autobús, la prioritat del pas de vianants, el quiosc de camí a l'estació de tren, etc.

Consells útils

És important no quedar-nos només amb el llistat de coses favorables/desfavorables. Donem-hi molta importància als arguments perquè són la base per transmetre el que sabem. Pensem a descriure detalladament tots els elements.

Si el grup és molt nombrós es poden fer grups més petits i després realitzar una sessió de treball conjunta en un espai tancat per explicar-nos el que hem analitzat.

2.4 CADENA D'ITINERARIS QUOTIDIANIS

Per a què serveix?

La cadena d'itineraris serveix per reconèixer, descriure i donar valor a totes les nostres tasques quotidianes, detectar les que ens creen relacions de dependència, explicar com són els desplaçaments per dur-les a terme i distingir les característiques dels espais i dels mitjans de mobilitat que ens ajuden a portar-les a terme.

Temps total

2:00

On ho fem?

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 2: Participants
- Fitxa 5: Cadena d'itineraris quotidians
- Mapa del barri o municipi: un per a cada participant
- Mapa gran del sector a treballar: un per al taller
- Bolígrafs, retoladors i gomets
- Pissarra o fulls de paper grans
- Guixos o retoladors
- Cinta adhesiva, xinxetes i tisores
- Càmera de fotos

Habilitats necessàries

Quina informació obtenim?

- Les cadenes quotidianes individuals de la Fitxa 5.
- Els mapes d'activitats quotidianes individuals amb elements favorables i desfavorables.
- Un llistat i uns arguments dels 3 aspectes favorables i 3 desfavorables fets pels grups de 3 o 4 persones.
- Un mapa resum dels consensos de totes les participants.
- Un llistat de tots els aspectes favorables amb els 3 més favorables.
- Un llistat de tots els aspectes desfavorables amb els 3 més desfavorables.
- Una pluja d'idees sobre com millorar els elements del nostre entorn.

HORA	LUGAR	MEIO TRANSPORTE	FAVORABLES
1 7:00 AM	Parada BUS CAL'ESTRE	COCHE	1 5 9
2 8:00 AM	INSTITUTO IES PUS RAST	COCHE	
3 8:10 AM	TRABAJO POL. IND. BURBUENT	COCHE	
4 5:30 PM	RECoger NIÑOS COHE	COCHE	
5 6:00 PM	LLEVAR NIÑO FUTBOL	COCHE	
6 7:00 PM	LLEVAR A OTRO NIÑO MUSICA	COCHE	
7 7:30 PM	RECoger AL DEL FUIBL	COCHE	
8 9:00 PM	RECoger AL DE MUSICA	COCHE	
9 9:30 PM	LUGAR PARA A CASA	COCHE	2 6 8

Com ho fem?

ACCIÓ INDIVIDUAL

1

20 min

LLISTAT D'ACTIVITATS I ESPAIS: Cada participant omple la fitxa 5 de cadena d'itineraris quotidians. A la primera columna s'anoten les hores i a la segona s'escriu la llista de les tasques que fem quotidianament. A la columna 3 s'anoten les persones amb qui realitzem aquestes activitats (filla, fill, sola, amb amistsats, etc.). A la 4 hi apuntem el mitjà de transport utilitzat per als desplaçaments. A la 5 els espais que utilitzem (quin carrer, plaça, equipament, altres...) Arribades a aquest punt, és necessari revisar i mirar de completar la informació. *

2

20 min

VALORAR LES ACTIVITATS I ELS ESPAIS: Després d'haver llistat les activitats i els espais, descrivim els aspectes favorables i els desfavorables de les condicions de l'entorn on desenvolupem cadascuna de les tasques. Seguidament hem de valorar si l'espai on realitzem aquesta activitat és adequat o no per fer-la. * *

3

10 min

MAPAR ELS RECORREGUTS: Dibuixem la informació de la Fitxa 5 en un mapa individual. Primer marquem on és casa nostra i després marquem els espais on portem a terme les nostres activitats i els recorreguts que fem per arribar-hi. Emprem línies diferents per identificar mitjans de transport i colors diferents per identificar persones diverses. Després marquem amb gomets de dos colors les qüestions favorables i desfavorables que hem identificat en el pas anterior.

* Com llistar les activitats i els espais?

El llistat d'activitats ha de mostrar totes les tasques que realitzem fora de casa per cobrir necessitats pròpies i d'altres: portar les escombraries al contenidor, comprar el pa, comprar el diari, prendre un cafè, acompanyar la canalla al col·legi, anar a la feina, fer les compres, trobar-se amb les amistsats, visitar un malalt, etc. És molt important llistar on les fem: el forn de pa de la cantonada, l'escola, la feina, el banc de la plaça, etc. És important llistar moltes tasques encara que no les realitzem en un mateix dia o que unes corresponguin a dies laborables i d'altres a festius.

* * Què s'anota com a favorable?

Tots aquells aspectes que ens ajuden al desenvolupament de la nostra vida quotidiana: l'arbre que fa ombra a la parada d'autobús, la prioritat del pas de vianants, el quiosc de camí a l'estació de tren, etc.

Què s'anota com a desfavorable?

Tots aquells aspectes que dificulten el desenvolupament de la nostra vida quotidiana: la falta d'un autobús per arribar al CAP, haver de fer recorreguts llargs per evitar creuar un carrer, la falta d'il·luminació per utilitzar l'espai públic, etc.

ACCIÓ COL·LECTIVA

4

20 min

TREBALL EN GRUP: Formem grups petits de 3 o 4 persones per posar en comú les valoracions individuals de la Fitxa 5. Cadascuna explica a la resta del grup les seves valoracions. Les participants hem de triar de comú acord 3 aspectes favorables i 3 desfavorables que siguin prioritaris. El grup ha d'escriure els arguments que justifiquin l'elecció de favorables i desfavorables.

5

20 min

MAPAR ELS CONSENSOS: Cada grup trasllada al plànol gran els aspectes favorables i desfavorables prioritzats per consens.

6

20 min

EXPOSICIÓ D'ARGUMENTS A TOTES LES PARTICIPANTS: Cada grup escull una representant i exposa la seva selecció de favorables i desfavorables, sempre posant èmfasi en els arguments propis. Una persona ha d'escriure totes les propostes a la pissarra: en una columna els temes favorables i en una altra, els desfavorables. Fer una foto als llistats quan s'hagi acabat aquest pas.

7

10 min

PRIORITZACIÓ COMUNITÀRIA: Una vegada tots els grups hagin exposat els seus arguments s'ha de realitzar una votació per escollir els 3 temes més favorables i els 3 més desfavorables. Fer una foto als llistats quan s'hagi acabat aquest pas.

8

20 min

DEBAT DE PROPOSTES: Entre totes hem de debatre i descriure les possibles solucions als temes que hem prioritzat. El resultat pot recollir-se com una pluja d'idees. És necessari que alguna apunti en una pissarra o en un full totes les idees que sorgeixin.

Consells útils

Depenent de les habilitats del grup, pot realitzar-se com un exercici escrit sense necessitat de crear el mapa; els resultats són molt similars.

Si el grup té problemes per escriure amb fluïdesa es poden formar grups de 3-4 persones amb una encarregada d'apuntar les respostes conjuntes; després podem seguir amb el pas 4.

Sant Cugat Sesgarrigues, 2010

Santa Coloma de Cervelló, 2010

2.5 LA XARXA QUOTIDIANA A TRAVÉS DE LES VARIABLES

Per a què serveix?

La xarxa quotidiana a través de variables serveix per analitzar un entorn focalitzant en diferents temes per després sumar tots els resultats. S'obté una anàlisi molt completa de l'entorn seleccionat.

Temps total

3:00

On ho fem?

*

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 2: Participants
- Còpia de l'annex DUG per a cada participant
- Mapa del barri o municipi: un per a cada participant
- Mapa gran del sector a treballar: un per al taller
- Bolígrafs, retoladors i gomets. Mínim quatre colors
- Pissarra o fulls de paper grans
- Guixos o retoladors
- Cinta adhesiva, xinxetes i tisores
- Càmera de fotos.

Habilitats necessàries

* És recomanable disposar de més d'un espai per a realitzar aquesta activitat, de manera que el grup que treballa cada variable pugui fer-ho independentment, impeding les interferències.

Quina informació obtenim?

- Els qüestionaris amb les respostes per variables.
- Els mapes grupals amb favorables i desfavorables per variables.
- Una pluja d'idees sobre com millorar els elements del nostre entorn.

Com ho fem?

Separarem les participants de l'activitat en tres grups (com a mínim). Cadascun observarà una variable diferent:

Grup 1: Equipaments i serveis.

Grup 2: Espais de relació

Grup 3: Mobilitat.

Les altres tres variables (seguretat, participació i habitatges) seran transversals a tots els grups, això vol dir que totes ho treballarem. Si el nombre de participants és molt alt es poden fer 6 grups, un per cada variable.

ACCIÓ INDIVIDUAL

1

20 min

RESPONDRE EL DUG SEGONS VARIABLE: Cada grup hem de respondre les preguntes de la nostra variable més les preguntes sobre seguretat, participació i habitatges, que són comunes. * *

2

10 min

VALORACIÓ: Després d'haver respost les preguntes escollirem 3 aspectes favorables i 3 aspectes desfavorables que ens afecten en la nostra vida quotidiana. Escriurem cadascun en una nota adhesiva. Cada grup tindrà un color diferent.

* * **El qüestionari s'ha d'omplir tot?**
Segurament no el podrem respondre tot: pot haver-hi preguntes que no siguin pertinents o que no entenguem. En aquests casos no cal respondre-les, es deixen en blanc i es passa a la següent.

I si vull ampliar la resposta?

Hi ha preguntes que són difícils de respondre només amb SÍ/NO, per aquest motiu hem de tenir preparats uns fulls en blanc on poder escriure tots aquells comentaris que sorgeixin en contestar les preguntes.

ACCIÓ COL·LECTIVA

3

20 min

EXPOSICIÓ D'ARGUMENTS EN GRUP: Cada persona explica a la resta del grup quins són els aspectes favorables i desfavorables que ha escollit i els arguments pels quals ho ha fet. Situar sobre el mapa grupal les notes adhesives de cadascuna a la zona afectada. És necessari que alguna prengui nota del que diu cada participant perquè no es perdi cap informació.

4

10 min

MAPAR ELS CONSENSOS: Una vegada totes les participants hem exposat, dibuixem sobre el plànol els elements que han sortit. Es pot marcar amb retolador, escriure comentaris o bé utilitzar gomets per marcar els favorables i els desfavorables. Cal fer una fotografia al mapa resultant.

5

10 min

PRIORITZACIÓ COMUNITÀRIA: Quan estan tots els temes exposats sobre el mapa comú es realitza una votació per escollir els 3 temes més favorables i els 3 més desfavorables. No oblidem fer una foto al mapa.

6

20 min

DEBAT DE PROPOSTES: Entre totes hem de debatre i descriure les possibles solucions als temes que hem prioritzat. El resultat pot recollir-se com una pluja d'idees. És necessari que alguna apunti en una pissarra o en un full totes les idees que sorgeixin.

7

60 min

EXPOSICIÓ DE CADA VARIABLE ALS ALTRES GRUPS: Cada grup que ha treballat una variable exposa a la resta el resultat de la priorització i el debat. Si tenim material gràfic, l'inclourem en la presentació.

Consells útils

Depenent de les habilitats del grup, pot realitzar-se com un exercici escrit sense necessitat de crear el mapa; els resultats són molt similars.

Si el grup té problemes per escriure amb fluïdesa es poden formar grups de 3-4 persones amb una encarregada d'apuntar les respostes conjuntes; després podem seguir amb el pas 4.

Per aconseguir millors resultats és recomanable fer aquest exercici amb una persona especialista en urbanisme i gènere.

És un exercici molt eficient per extreure l'experiència de les persones que vivim en un barri i per sistematitzar la informació en les variables que són utilitzades en urbanisme, per tant pot ser útil quan dialoguem amb l'Administració.

Santa Coloma de Cervelló, 2010

Roquetes, 2009

2.6 GIMCANA FOTOGRÀFICA

Per a què serveix?

La gimcana serveix per registrar amb fotografies els elements i situacions que considerem rellevants per descriure el nostre entorn quotidià. El material fotogràfic ens servirà per explicar com és el nostre barri des dels ulls de les dones.

Temps total

2:30

On ho fem?

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 2: Participants
- Una còpia del DUG per a cada participant
- Mapa del barri o municipi amb els punts de la gimcana: un per a cada participant
- Bolígrafs i retoladors
- Carpeta o similar per a cada participant
- Càmera de fotos, vídeo
- Ordinador per veure i arxivar juntes les imatges

Habilitats necessàries

Quina informació obtenim?

- Els punts d'interès que expliquen la vida quotidiana del barri.
- Les fotografies per descriure aquests punts.
- Material per exposar.

Esparraguera, 2009

Com ho fem?

ACCIÓ INDIVIDUAL

1

20 min

LECTURA DEL DUG: Llegim el llistat de preguntes que anomenem DUG per detectar i comprendre els elements que mirarem durant la gimcana.

2

10 min

ELECCIÓ DE LES PREGUNTES A RESPONDRE: Entre totes decidim quines preguntes volem respondre a través de la fotografia durant la gimcana. *

ACCIÓ COL·LECTIVA

3

10 min

PUNT DE TROBADA: Fixar un punt de trobada fàcil i centric que a totes ens vagi bé per començar a caminar. Donar a totes les participants una guia amb les preguntes que cal resoldre a través de la fotografia.

4

90 min

RECÓRRER I FOTOGRAFIAR L'ESPAI PÚBLIC: Analitzar i capturar amb les càmeres els punts del barri que considerem significatius per explicar el desenvolupament de la nostra vida quotidiana. Els haurem consensuat entre totes abans.

5

20 min

PUNT FINAL DE POSADA EN COMÚ: Una vegada hem arribat al punt final, recollim les fotografies i debatem sobre els temes que han sorgit.

* Algunes preguntes que podem fer són:
Quin és el lloc que més m'agrada? Quin és el lloc que menys m'agrada? Quin és l'espai més representatiu del barri? Podeu afegir les que creieu convenient.

Consells útils

S'ha de fer èmfasi en què el DUG és una eina per reflexionar i analitzar el nostre entorn quotidià. És una guia de temes que cal tenir en compte.

Si el grup és molt nombrós es poden fer grups més petits i després convocar una sessió conjunta de treball en un espai tancat per explicar-nos el que vam fotografiar.

Aquest exercici es pot fer centrat en un carrer, una plaça o un entorn específic que es vulgui treballar, o bé es pot fer genèric del barri.

Organitzat per: Realitzat per: Col·labora:

Participa al Mas d'en Gall

treballem pel nostre barri

Dissabtes 31 d'octubre a les 11h (Gimcana fotogràfica en el Mercat Setmanal),
14 i 21 de novembre a les 17h. (El Brullat)

Informació: Espai Polivalent El Brullat - tel. 677 500 229

2.7 MAPA COMUNITARI A L'ESPAI PÚBLIC

Per a què serveix?

Serveix per situar-nos amb el nostre cos en un mapa que contingui els espais quotidians del barri, o de la zona d'estudi. Ens permet assenyalar i dibuixar en el mapa els elements que utilitzem, i també les percepcions sobre aquests indrets. En realitzar-se en un espai obert afavoreix que hi participin altres persones del barri que estan de pas.

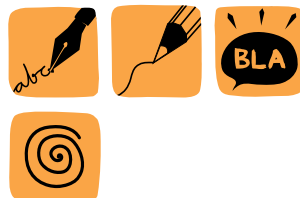
Temps total

2:30

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 2: Participants
- Fitxa 7: D'observació de les i els assistents
- Una còpia del DUG per a cada participant
- Mapa gegant amb referències
- Bolígrafs i retoladors
- Gometes i notes adhesives de diferents colors
- Plàstic per cobrir el plànol
- Cinta adhesiva per enganxar al paviment
- Càmera de fotos

Habilitats necessàries

On ho fem?

*

* L'activitat es pot realitzar també a l'espai interior d'un equipament, sempre i quan disposem d'una zona que permeti col·locar el plànol a terra i que la gent circuli al seu voltant.

Quina informació obtenim?

- Informació col·lectiva sobre el barri des de l'experiència quotidiana.
- Diferents percepcions del barri unides en un sol plànol.
- Un mapa de gran format que pot servir per exposar o per continuar treballant.

Com ho fem?

ACCIÓ INDIVIDUAL

1

20 min

LECTURA DEL DUG: Llegim el llistat de preguntes que anomenem DUG per detectar i comprendre els elements que mirarem durant l'activitat al carrer.

2

10 min

ELECCIÓ DE LES PREGUNTES A RESPONDRE: Entre totes decidim quines preguntes volem respondre en el mapa i amb quin codi de colors i grafismes dibuixarem les respostes. *

* Quines preguntes podem proposar?

Quins espais del barri utilitzes? Per quins carrers passes? On et reuneixes? On descansas? On jugues? On fas la compra? Quins equipaments utilitzes? Existeix algun espai que no utilitzes perquè no t'agrada?

Quins codis gràfics podem emprar?

Cada pregunta es pot respondre amb un gomet de diferent color, es poden utilitzar icones de les variables per marcar diferents característiques i dibuixar sobre del mapa tot allò que es vulgui explicar.

Barcelona, 2012

ACCIÓ COL·LECTIVA

3

20 min

ENGANXAR EL MAPA EN EL LLOC TRIAT: Si s'ha imprès per parts, primer les muntem per obtenir un sol plànol. Cobrim el mapa amb el plàstic i l'enganxem al paviment.

4

10 min

PRESENTAR EL TEMA: Amb el mapa, presentem el tema que volem explicar i per què volem fer aquesta activitat.

5

20 min

SITUAR-NOS EN EL MAPA: Amb els gomets, comencem marcant el lloc on vivim cadascuna de nosaltres.

6

50 min

DESCRIURE I ASSENYALAR: Una vegada situades en el mapa, cadascuna respon sobre ell les preguntes que havíem decidit en el pas 2, emprant el codi de colors que havíem convingut. Podem utilitzar notes adhesives o similars per escriure comentaris o valoracions sobre cadascun dels llocs assenyalats. Amb els retoladors podrem dibuixar sobre el mapa tot el que no estigui dibuixat i reforçar aspectes que ens interressi destacar amb diferents colors. * *

7

20 min

COMENTEM EL NOSTRE MAPA COMUNITARI: Una vegada hem arribat al punt final, debatem els temes que han sorgit. Una vegada completat el plànol, prendre una fotografia general i fotografies parcials que ens permetin guardar aquesta valuosa informació. Com en altres activitats, la informació pot ser utilitzada per elaborar una memòria amb els criteris a considerar.

- * * Podem convidar les persones que passin pel carrer al nostre costat a respondre les preguntes i participar activament en el nostre mapa comunitari. Recordem que hem d'intentar registrar tothom que participi amb la fitxa d'observació de les participants per poder valorar quantes persones hi han intervingut i de quins perfils.

Caldes de Montbui, 2010

Consells útils

Si es vol involucrar més persones de forma espontània, haurem d'escollir un espai del barri que sigui de pas i visible.

No és necessari que totes les persones segueixin el guió, el mapa serà un treball dinàmic que s'anirà omplint a mesura que les persones s'apropin.

Es poden imprimir algunes preguntes del DUG per tal que les persones que s'apropin hi reflexionin abans d'assenyalar la seva experiència en el plànol. Pot ser una activitat lúdica que estigui relacionada amb un altre esdeveniment. A més de recollir altres experiències permet fer visible el que s'està treballant.

Alguna de nosaltres haurà de ser l'encarregada d'anotar en la Fitxa 7 les persones que hi participen. Una altra pot prendre nota de les aportacions que es generen per incorporar-les en el mapa com a notes.

Barcelona, 2012

2.8 MAPES PERCEPTIUS DELS NOSTRES ENTORNS

Per a què serveix?

El mapa perceptiu permet fer visibles els límits físics o socials que impedeixen l'ús d'alguns espais i puntualitzar quines qualitats fan que els puguem utilitzar i gaudir amb autonomia i seguretat. Permet situar els espais considerats prohibits perquè fan por o perquè tenim alguna dificultat a utilitzar-los, i també aquells que sí utilitzem ja que resulten agradables o bonics. Cal argumentar les raons per les quals es percep un espai d'una o una altra manera.

Temps total

2:00

On ho fem?

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 2: Participants
- Una còpia del DUG per a cada participant
- Fulls de paper per anotar
- Mapa del barri o municipi: un per a cada participant
- Mapa gran del sector a treballar: un per al taller
- Bolígrafs, retoladors, gomets i notes adhesives
- Pissarra o fulls de paper grans
- Guixos o retoladors
- Cinta adhesiva, xinxetes i tisores
- Càmera de fotos

Habilitats necessàries

Quina informació obtenim?

- Els mapes individuals amb les percepcions dels espais del barri que més utilitzem i ens agraden (que percebem com a positius) i aquells que no (que percebem com a negatius), amb els arguments de cadascuna.
- El llistat i els arguments dels 3 espais considerats més agradables i propis, i els 3 que considerem aliens o prohibits.
- Un mapa comunitari consensuat on podem visualitzar els espais amb les diferents percepcions i argumentacions.

Buenos Aires, 2012

Com ho fem?

ACCIÓ INDIVIDUAL

1

10 min

LECTURA DEL DUG: Llegim el llistat de preguntes que anomenem DUG per detectar i comprendre els elements que assenyalarem al mapa.

2

10 min

MARCAR PERCEPCIONS: Cadascuna marca en el plànol individual, amb gomets o retoladors, els espais del barri en els quals se sent a gust i segura (positius), i aquells que li resulten insegurs, desagradables o pels quals prefereix no passar (negatius). Escollim un color per a cada situació de manera que totes tinguem el mateix codi de color i es faciliti la lectura de les percepcions. Com a guia per començar podem preguntar-nos quins espais tenen dificultats d'accés o d'ús, quines situacions generen aquestes dificultats i si percebem específicament sensació d'inseguretat (negatius). Cal plantejar-se les preguntes inverses sobre els llocs que sentim com a propis, en els quals ens resulta agradable i segur estar i on podem moure'ns amb llibertat i autonomia (positius). *

3

20 min

ARGUMENTAR: Descrivim el motiu pel qual s'han escollit els punts negatius i positius. En el mateix plànol individual apuntem els arguments al costat de cada punt assenyalat. Es poden utilitzar les notes adhesives o anotar en el marge del plànol.

* Què s'anota com a POSITIU?

Espais i situacions que són considerats propis i agradables.

Què s'anota com a NEGATIU?

Espais i situacions considerats conflictius per inaccessibles o insegurs.

Ripollet, 2009

ACCIÓ COL·LECTIVA**4**

20 min

TREBALL EN GRUP: Formem grups petits de 3 o 4 persones per posar en comú les valoracions individuals del mapa amb les percepcions. Cada participant explica a la resta del grup els seus arguments. Entre totes triem els 3 espais percebuts com a negatius i els 3 espais positius on hi hagi hagut més coincidència.

5

20 min

MAPAR ELS CONSENSOS: Cada grup trasllada a un plànol els consensos i es marquen els punts negatius i positius. Ara en grup s'han d'escriure els arguments que justifiquin la selecció d'espais.

6

20 min

EXPOSICIÓ D'ARGUMENTS A TOTES LES PARTICIPANTS: Cada grup escull una representant i exposa la seva selecció d'espais percebuts com positius i com negatius, sempre posant èmfasi en els propis arguments. Una persona ha d'escriure totes les propostes a la pissarra o lloc similar: en una columna els temes favorables i en una altra els desfavorables. Fer una foto als llistats quan s'hagi acabat aquest pas.

7

10 min

PRIORITZACIÓ COMUNITÀRIA: Una vegada tots els grups hagin exposat els seus arguments, s'ha de realitzar una votació per escollir els 3 elements o espais més favorables i els 3 més desfavorables. Fer una foto als llistats quan s'hagi acabat aquest pas.

8

10 min

DEBAT DE PROPOSTES: Entre totes hem de debatre i descriure les possibles solucions als elements o espais que hem prioritzat. El resultat pot recollir-se com una pluja d'idees. És necessari que alguna apunti en una pissarra o en un full totes les idees que sorgeixin.

Consells útils

És important pensar que no tot és cent per cent negatiu ni positiu, és una manera d'ajudar a identificar els aspectes de forma més clara. Pot succeir que en un mateix espai, per exemple una plaça, trobem aspectes positius (perquè podem descansar i estar a l'ombra jugant) i d'altres negatius (un racó amagat en l'altre extrem ens obliga a canviar de rumb). És important que emprem el temps necessari per explicar el perquè de cada percepció per reflexionar quins són els factors tant físics com socials que ens generen aquestes sensacions.

Per aquesta activitat, on es tracten les percepcions i els espais que ens resulten insegurs, és recomanable que els grups estiguin formats únicament per dones i així evitar que alguna no se senti segura d'explicar tota la seva experiència.

Castelldefels, 2011

3

COMPARTIM LA NOSTRA EXPERIÈNCIA

Activitat 3.1 RECORREGUT REIVINDICATIU PER L'ESPAI PÚBLIC

Activitat 3.2 EXPOSICIÓ

Activitat 3.3 FESTA AL CARRER

Activitat 3.4 OCUPEM L'ESPAI

És important donar a conèixer a les diferents persones (l'Administració pública, la comunitat, altres agrupacions, etc.) la nostra experiència quotidiana en l'entorn on vivim el dia a dia i els elements que la descriuen: aquest conjunt forma part del coneixement i l'aportació que les dones fem a la societat. Hem de ser capaces de fer valer i transmetre els nostres coneixements per tal que s'incloguin en els processos de construcció i transformació dels nostres entorns i puguem incidir en els canvis necessaris.

Amb les activitats on analitzem la nostra vida quotidiana als barris hem generat molta informació que ha de donar-se a conèixer. Només així podran començar les transformacions necessàries per millorar el que no està funcionant bé i es reforçaran els aspectes que ens afavoreixen en la vida quotidiana.

En aquest apartat trobarem unes activitats que ens ajudaran a compartir tot el que sabem amb altres persones, així com també, a conèixer altres experiències.

3.1 RECORREGUT REIVINDICATIU PER L'ESPAI PÚBLIC

Per a què serveix?

Serveix per reconèixer, enfocar la mirada i reflexionar sobre diferents elements del nostre entorn quotidià. També com eina per ser més conscients del coneixement que ja tenim i poder-lo introduir en totes les activitats que fem.

Temps total

2:30

On ho fem?

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 2: Participants
- Fitxa 7: D'observació de les i els assistents
- Una còpia del DUG per a cada participant
- Mapa del recorregut: un per a cada participant
- Material divers per dinamitzar
- Càmera de fotos, vídeo

Habilitats necessàries

* L'espai dependrà de l'objectiu de la reivindicació. Els llocs per on passarem durant el recorregut s'escolliran en funció d'això. Per exemple: els espais que són part de la nostra vida quotidiana, els que considerem insegurs i que volem apropiarnos, els espais que reclamem per a ús públic com un equipament en mal estat o un solar abandonat. Si el recorregut es realitza per fer visibles els resultats d'una altra activitat (activitats de l'apartat 2) s'escollirà a partir d'aquelles.

En cas que el temps no ens ho permeti, haurèm de proposar una nova data per fer el recorregut.

Quina informació obtenim?

- Els qüestionaris contestats.
- Les observacions generades.
- El llistat de preguntes més rellevants.
- Una pluja d'idees del debat final.

Amb tota la informació generada es pot realitzar un informe que reculli tots els passos i quina informació se n'ha extret. Es poden escanejar alguns dels documents.

Com ho fem?

ACCIÓ COL·LECTIVA

1

30 min

DEFINICIÓ DE L'OBJECTIU DE LA REIVINDICACIÓ: Entre totes hem de decidir quin és l'objectiu de la nostra reivindicació i els llocs per on passarem i per què. * *

2

10 min

PUNT DE TROBADA: Fixar un punt de trobada fàcil i cèntric que a totes ens vagi bé per començar a caminar. Si volem que més gent hi participi i s'apropriï de la reivindicació ha de ser ben visible.

3

90 min

RECÓRRER I REIVINDICAR L'ESPAI PÚBLIC: Tindrem un punt inicial i un altre final del recorregut. Anirem fent parades en cada punt escollit (calcular unes 8-10 parades com a màxim). A cada parada hi haurà una encarregada de llegir el motiu pel qual es va escollir aquest lloc i es convidarà a les persones participants a emetre la seva opinió. Abans de marxar al següent punt es poden utilitzar els guixos o els papers adhesius per escriure algunes frases que es relacionin amb el que s'està debatent i reivindicant, i que quedin com a testimoni en l'espai. Alguna de nosaltres ha de ser l'encarregada d'omplir la fitxa d'observació de les participants.

4

20 min

PUNT FINAL DE REFLEXIÓ: Una vegada hem arribat al punt final, resumim el recorregut i debatem sobre els temes que han sorgit.

* * És recomanable fer un fulletó informatiu per lliurar a totes aquelles persones que s'interessin per la nostra reivindicació durant el recorregut, però requereix més dedicació i recursos.

Consells útils

Com a grup organitzador podem convidar altres grups de dones, persones veïnes del barri o associacions per tal que ens acompanyin i participin del recorregut. És una forma de començar a involucrar més persones a més de donar visibilitat a la feina feta.

També es pot convidar a persones de l'Ajuntament o convocar a la premsa si es vol aprofitar per donar més difusió.

Alguna de nosaltres anotarem en la Fitxa 7 les persones que es van apropant per assistir a l'activitat per després saber quin tipus de persones van estar interessades o es van sentir encuriosides per participar.

Recordem que l'objectiu és aconseguir que se'ns vegi i escolti, per això podem utilitzar la nostra creativitat i utilitzar elements que ens identifiquin, per exemple samarretes del mateix color, portar instruments o cotilló, pintar cartells amb senyals que parlin del que estem reivindicant o portar objectes que tinguin a veure amb el que reclamem en la nostra vida quotidiana, com carrets de la compra o de bebè, cadires de rodes, etc.

Per deixar testimoni del recorregut utilitzem guixos i papers adhesius, procurant escollir material que pugui netejar-se o retirar per no danyar l'espai públic. Fins i tot podem utilitzar confeti per deixar rastre que hem passat per allà!

3.2 EXPOSICIÓ

Per a què serveix?

Muntar una exposició serveix per donar a conèixer a altres persones els resultats d'activitats que hem realitzat (apartat 2); també pot ser la cloenda d'una activitat que s'està fent.

Temps total

A determinar, depenent del material de base.

Quins materials són necessaris?

- Material resultant de les activitats realitzades
- Panells i material de muntatge per exposar

Habilitats necessàries

On ho fem?

*

* Activitat a l'aire lliure o a l'espai interior.

L'espai escollit ha de ser idoni per fer una exposició, és a dir, tenir lloc per penjar panells i fer projeccions si és necessari. Pot estar a l'aire lliure o bé a l'interior (al local de l'associació, en un espai cedit d'un equipament públic, etc.). És indispensable que sigui ben visible.

Barcelona, 2010

Com ho fem?

ABANS DE L'EXPOSICIÓ:

- Decidir sobre quina de les nostres activitats ens sembla més adient muntar una exposició.
- Recollir i organitzar el material que tenim i que exposarem.
- Buscar un espai idoni.
- Crear els panells que constituïran l'exposició.
 - En un panell hem de descriure l'objectiu de l'exposició.
 - També hi hem d'explicar l'activitat que ha donat lloc a l'exposició (recorregut, gimcana, etc), qui hi va participar, quan la vam realitzar, etc.
 - Cal mostrar els resultats de l'activitat, tant els mapes, fotografies o vídeos com les memòries o documents escrits de síntesi, que podem posar com a text als panells.

DURANT L'EXPOSICIÓ:

- Abans de la inauguració, realitzar la màxima difusió possible, tant personal (boca-orella) com en xarxes socials o mitjançant cartells situats a llocs visibles del barri, díptics, etc.
- Convidar estratègicament a gent a visitar l'exposició per tal de fer visible el treball que estem portant a terme.
- Fer fotografies del resultat final del muntatge, de la inauguració, etc.

DESPRÉS DE L'EXPOSICIÓ:

- Fer difusió de l'activitat.

Consells útils

Podem plantejar l'exposició com una activitat de participació continuada. Per exemple, podem enganxar comentaris en els mapes o fotografies que mostrem als panells o bé deixar un panell només amb preguntes i un gran espai lliure per tal que les persones que visitin l'exposició puguin deixar-hi comentaris.

Podem aprofitar que ja tenim els panells creats per cedir-los i que puguin ser exposats en altres equipaments, altres barris, etc. La nostra exposició pot ser itinerant.

Intentem que l'espai on exposem ens doni visibilitat com a grup.

Barcelona, 2010

3.3 FESTA AL CARRER

Per a què serveix?

La festa al carrer serveix per traslladar al barri alguna de les activitats on descrivim i analitzem el nostre entorn quotidià (apartat 2) en un ambient festiu. Ens permet promoure l'aproximació d'altres veïnes i veïns a les nostres activitats i que hi participin altres grups com joves o infants.

Temps total

A determinar, depenent del material de base.

On ho fem?

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 7: D'observació de persones assistents
- Els necessaris depenent de l'acció escollida.
- Taules, cadires i pissarra, etc. Pensem com es distribuirà la gent per participar segons l'espai disponible.
- Elements que decorin l'espai i li donin aire de festa.
- Material divulgatiu que informi i animi a la gent a participar-hi.
- Càmera de fotos i vídeo

Habilitats necessàries

- * Depenent de si l'objectiu és fer un exercici general sobre el barri o si volem parlar d'un lloc específic, podem triar un carrer, una plaça, un parc, un equipament, una estació de tren, etc.

Com ho fem?

ABANS DE LA FESTA:

- Definir com a grup organitzador els objectius i quines activitats concretes podem fer al carrer.
- Escollir l'espai idoni tenint en compte quines persones volem convocar. Per exemple, si volem que participin famílies amb criatures posarem jocs o facilitarem un espai on es tingui cura dels més petits.
- Realitzar difusió de l'activitat mitjançant el boca-orella, les xarxes socials, díptics, cartells al barri o al municipi.
- Convidar estratègicament a participar-hi per tal de fer visible el treball que estem portant a terme.
- Preparar l'espai per la festa amb els materials que disposem.

DURANT LA FESTA:

- Presentar-nos i explicar l'objectiu de la festa.
- Explicar l'activitat o les activitats que farem.
- Exposar els resultats de l'activitat durant la festa: ensenyar tot el material resultat de l'activitat participativa. Convidar les persones participants a què l'expliquin.
- Entre tots i totes les participants, fer una reflexió col·lectiva. Posar un panell on la gent pugui escriure reflexions sobre el que s'hagi proposat.
- Fer fotografies durant tota la festa i del resultat obtingut.
- Fer difusió de l'activitat.

Granollers, 2007

Consells útils

Alguna de nosaltres anotarem en la Fitxa 7 la gent que es va apropant per assitir a l'activitat per després saber quin tipus de persones van estar interessades o es van sentir encuriosides per participar.

Escollir activitats dinàmiques, és a dir, que es puguin realitzar a peu dret i en moviment. Per això haurem d'adaptar-ne potser la forma d'algunes. Recordem que volem compartir una manera d'aproximar-nos a l'experiència quotidiana d'altres persones i donar a conèixer la nostra visió, més que no pas una anàlisi en profunditat de les qüestions que plantegem. És recomanable que primer realitzem l'activitat entre nosaltres.

3.4 OCUPEM L'ESPAI

Per a què serveix?

L'ocupació serveix per reclamar l'espai al que habitualment no podem accedir, per visibilitzar que el carrer també és nostre, per aconseguir que un espai deixi de ser insegur.

Temps total

A determinar,
dependrà de
l'acció

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 7: D'observació de persones assistents
- Elements quotidians que ens ajudin a ocupar l'espai
- Elements de suport si volem muntar un espectacle
- Càmera de fotos i vídeo

Habilitats necessàries

Dependrà de l'acció

On ho fem?

* L'espai dependrà de l'objectiu de l'activitat.

Tartàreu, 2006

Com ho fem?

Dependrà de l'acció. Les possibilitats són molt diverses. Pot ser una ocupació relacionada amb un acte reivindicatiu o una manifestació que busqui impacte en una escala major; també es pot tractar d'una ocupació puntual d'impacte local perquè interessa ocupar un espai concret, com una plaça o una cantonada, amb l'ús quotidià.

Vinebre, 2008

Consells útils

Alguna de nosaltres anotarà en la Fitxa 7 la gent que es va apropant per assistir a l'activitat per saber quin tipus de persones es van mostrar interessades o encuriosides per participar.

L'ús de l'espai públic amb seguretat i autonomia per part de les dones és un dret que hem de reclamar. Aquesta activitat pot ser simplement asseure'ns amb un grup d'amigues a conversar en un espai que per algun motiu no podem utilitzar, per exemple perquè estigui ocupat per persones que realitzen activitats delictives i perjudiquen a tot el barri. També podem sumar-nos a campanyes organitzades per altres organitzacions que es manifesten pels drets de les dones en diferents llocs del món i ser les promotores d'aquesta acció a la nostra ciutat.

4

CONTINUEM TREBALLANT

Activitat 4.1 AVALUEM EL QUE HEM FET

Activitat 4.2 MEMÒRIA DEL TREBALL REALITZAT

Ara cal continuar treballant i decidir de quina manera volem donar seguiment a la feina feta.

Primer de tot, podem avaluar com ha anat el procés d'apoderament fins ara. En cada activitat haurem avaluat l'assistència i participació de les dones, i haurem documentat els canvis que haguem observat en el temps. També podem avaluar conjuntament què ha significat per a nosaltres, a nivell individual i col·lectiu, el fet de participar activament en aquest procés.

En segon terme, ens haurem de preguntar què més volem fer, si volem continuar treballant. Una opció és presentar i difondre els resultats del procés d'apoderament. Ja haurem recollit i ordenat tota la informació extreta de les activitats proposades al llarg de la fase d'apoderament. Des de l'inici del procés d'apoderament alguna o algunes de nosaltres ens podem encarregar d'aquesta tasca perquè la feina realitzada no sigui malaguanyada.

En aquest apartat trobem activitats per organitzar l'avaluació i la memòria del treball realitzat.

4.1 AVALUEM EL QUE HEM FET

Per a què serveix?

L'avaluació serveix per saber com ha anat una activitat en concret i també tot el procés d'apoderament. Ajuda a millorar el procés i validar el que hem fet. És útil per saber cap on volem anar a partir d'ara.

Temps total

1:00

On ho fem?

Quins materials són necessaris?

- Fitxa 6: Avaluació
- Fulls de paper per anotar
- Bolígrafs
- Pissarra o fulls de paper grans
- Guixos o retoladors
- Cinta adhesiva, xinxetes i tisores
- Càmera de fotos i/o vídeo

Habilitats necessàries

Barcelona, 2006

Com ho fem?

ACCIÓ INDIVIDUAL

1

10 min

RESPONDRE EL QÜESTIONARI D'AVALUACIÓ: Cada participant agafa el qüestionari de la Fitxa 6 d'avaluació i respon les preguntes.

2

20 min

ACCIÓ COL·LECTIVA

EXPOSICIÓ EN PETITS GRUPS: Cada participant explica a la resta del grup quines són les seves valoracions i aportacions, i intentem arribar al consens. És necessari que alguna prengui nota del que diu cadascuna.

3

20 min

DEBAT EN GRUP: Cada grup exposa a la resta les seves valoracions. Entre totes intentem arribar al major consens possible. És necessari que alguna apunti en una pissarra o en un full totes les idees que sorgeixin.

4

10 min

AVALUACIÓ COL·LECTIVA: Una de nosaltres serà l'encarregada de redactar l'avaluació col·lectiva que s'adjuntarà, amb la resta d'avaluacions individuals, com a registre de l'activitat.

Consells útils

L'avaluació és part d'un procés de creixement del grup; com més crítiques siguem, millor podrem plantejar les properes accions. Cal aportar la nostra opinió, compartir quines coses ens han agradat més, quines canviàrem i fer propostes per millorar.

Cervera, 2007

4.2 MEMÒRIA DEL TREBALL REALITZAT

Per a què serveix?

La memòria serveix per tenir reunida la informació si volem continuar treballant. Permet presentar i difondre els resultats del procés d'apoderament.

Temps total

Depèn de com ens organitzem.

On ho fem?

Quins materials són necessaris?

- Totes les Fitxes 2 de participants que hem recollit a l'activitat
- Documents escrits i imatges que hem generat en cadascuna de les activitats
- Ordinador
- Material per fer la presentació de la memòria

Habilitats necessàries

Termens, 2009

Com ho fem?

- Ordenem els documents escrits i imatges que hem generat en cada activitat.
- Elaborem un informe sobre tot el procés, acompanyat de les imatges i/o vídeos. Aprofitem la documentació que presentem i les reunions per recalcar els aspectes favorables, les necessitats, els canvis que desitgem i per què es volen. Proposem maneres d'aconseguir aquests canvis. Cal ser clares amb les expectatives i les oportunitats, i no fonamentar falses esperances. Si necessitem orientació de com fer un informe, podeu fer servir com a pauta la Fitxa 3 de l'Annex.
- Un cop tenim ordenada la informació en el format escollit, cal pensar a qui ens hem d'adreçar amb ella. Caldrà que decidim entre totes qui s'encarrega de difondre els resultats tant a nivell institucional com per altres vies, qui assisteix a les reunions, qui surt als mitjans de comunicació, qui són les interlocutores. Us recomanem que les dones que participin en la difusió i seguiment reflecteixin la diversitat d'edats, orígens, etc.
- Finalment, és important fer seguiment tant de la difusió com dels diàlegs iniciats amb institucions o d'altres organismes: és imprescindible seguir els acords als quals s'hagin arribat, per tal que no quedin en paper mullat sinó que es puguin portar a la pràctica.

Consells útils

Es recomana tenir tot el material digitalitzat, ja sigui escanejat, amb fotografia o vídeos, per assegurar-nos que gens es perdi o deteriori. Aquesta informació té un valor incalculable.

Cada associació o grup sabeu quines són les vostres xarxes, que dependran del lloc on viviu (ciutat gran, poble, urbanització, etc.), i on s'han de dirigir. Podeu optar per diverses vies. Una és presentar un informe a l'Administració del vostre territori. En alguns casos pot ser el servei de Territori i Urbanisme, l'Àrea d'Igualtat, el Pla de Barris o l'Àrea de Participació del vostre Ajuntament. Potser preferiu portar les vostres demandes a nivell comarcal, a l'Àrea de Territori del vostre Consell Comarcal. També podeu buscar persones especialistes sensibles amb la perspectiva de gènere que us puguin acompanyar en el procés, que us ajudin a contactar amb la institució on voleu presentar resultats i obrir un espai de diàleg.

Independentment de si es comença un diàleg, podem difondre la feina feta a través d'altres vies, ja que pot ser un element de pressió per captar l'atenció i involucrar la resta de la ciutadania. Es pot fer difusió de les activitats a través dels mitjans de comunicació: la premsa local i comarcal, la televisió, la ràdio, les xarxes socials, etc. L'objectiu és que la gent conegui el que s'està fent i en parli.

Cal ser estratègiques alhora de decidir quan fem difusió de la feina feta i quan ens reunim amb les institucions o altres organismes. Haurem de pensar en l'època de l'any en què més podem influir. Per exemple, no concertarem reunions o no difondrem als mitjans de comunicació durant períodes de vacances, ja que no aconseguirem captar l'atenció que volem. En el cas de les institucions, haurem de pensar quan és el millor moment, per exemple abans que s'aprovin els pressupostos municipals de l'any.

EXPERIÈNCIES

En aquest apartat us oferim una selecció d'experiències que hem fet el Col·lectiu Punt 6 amb diferents grups de dones (en alguns casos, també amb homes) i que us serviran per realitzar les diferents activitats i per combinar-les entre si.

Cal tenir en compte que cadascuna d'aquestes experiències respon a un context i una situació particulars. Malgrat tot, creiem que podran ser útils a l'hora de planificar el vostre treball d'apoderament.

A diferència del què es planteja en aquesta guia, alguna de les experiències s'han portat a terme a demanda de l'Administració pública, ja sigui perquè s'estava desenvolupant un pla de barri, com el cas de l'experiència 7, al barri del Congost; bé perquè es volia treballar aquest tema en concret, com a l'experiència 2, els recorreguts pels safareigs a Caldes de Montbui, o amb associacions de dones, com als tallers d'apoderament de l'Institut Català de les Dones a l'experiència 1. També hi ha experiències que han estat liderades per associacions veïnals i de dones, com l'experiència 3 del Barri de Porta o la 6 del Casc Antic de Barcelona. Pensem que totes les experiències aporten informació que us pot ser útil per pensar les vostres activitats.

Veurem que a cap de les experiències apareixen activitats de la fase Informem-nos, tal i com proposem en aquesta guia. En tots els exemples, aquesta part l'hem fet des de Punt 6 en format de xerrada i com dinamitzadores de l'activitat.

EXPERIÈNCIA 1: SANTA MARGARIDA I ELS MONJOS

Activitat 2.4: **CADENA D'ITINERARIS QUOTIDIANIS**

Activitat 2.6: **GIMCANA FOTOGRÀFICA**

Activitat 4.2: **MEMÒRIA DEL TREBALL REALITZAT**

EXPERIÈNCIA 2: CALDES DE MONTBUI, BARCELONA

Activitat 2.2: **RECORREGUTS DE RECONeixEMENT**

Activitat 2.7: **MAPA COMUNITARI A L'ESPAI PÚBLIC**

Activitat 3.2: **EXPOSICIÓ**

EXPERIÈNCIA 3: BARRI DE PORTA A NOU BARRIS, BARCELONA

Activitat 3.1: **RECORREGUT REIVINDICATIU PER L'ESPAI PÚBLIC**

Activitat 3.4: **OCUPEM L'ESPAI**

EXPERIÈNCIA 4: BARRI DE LES CORTS, BARCELONA

Activitat 2.8: **MAPA PERCEPTIU DELS NOSTRE ENTORN**

Activitat 3.2: **EXPOSICIÓ**

Activitat 4.2: **MEMÒRIA DEL TREBALL REALITZAT**

EXPERIÈNCIA 5: BARRI DEL POBLE SEC, BARCELONA

Activitat 2.5: **LA XARXA QUOTIDIANA A TRAVÉS DE LES VARIABLES**

Activitat 2.6: **GIMCANA FOTOGRÀFICA**

Activitat 2.8: **MAPES PERCEPTIUS DELS NOSTRES ENTORNS**

Activitat 4.1: **MEMÒRIA DEL TREBALL REALITZAT**

EXPERIÈNCIA 6: CASC ANTIC, BARCELONA

Activitat 3.1: **RECORREGUT REIVINDICATIU PER L'ESPAI PÚBLIC**

EXPERIÈNCIA 7: CONGOST, GRANOLLERS

Activitat 2.2: **RECORREGUT DE RECONeixEMENT**

Activitat 2.5: **LA XARXA QUOTIDIANA A TRAVÉS DE LES VARIABLES**

Activitat 4.2: **MEMÒRIA DEL TREBALL REALITZAT**

EXPERIÈNCIA 1: SANTA MARGARIDA I ELS MONJOS

Taller “LA PARTICIPACIÓ DE LES DONES EN LA CONSTRUCCIÓ DE LA CIUTAT”

Context de l'experiència

Aquesta activitat és un dels 84 tallers d'apoderament realitzats a Catalunya dintre del programa “Eines de Participació 2005-2010” de l'ICD (Institut Català de les Dones). El taller “La participació de les dones en la construcció de la ciutat” (“L'experiència de les dones al seu entorn quotidià”) va ser un recurs de formació gratuït per potenciar l'enfortiment de les entitats de dones, la creació de xarxes entre elles i, en aquest cas, incrementar la seva participació social i política a l'àmbit urbà.

La proposta va ser promoguda per la tècnica d'Igualtat de l'Ajuntament per animar les participants a fer les seves aportacions al Pla d'Ordenació Urbanística del Municipi (POUM) abans de concloure el període d'exposició pública del document.

- * **Data i lloc:** Dilluns 26 de gener de 2009, de 17:00 a 20:00 hores. Aula de l'Escola de formació d'adults, Santa Margarida i els Monjos.
- * **Participants:** 20 dones, bastant homogènies pel que fa a l'edat i la situació laboral, amb l'excepció d'una dona d'origen immigrant amb filles. A elles, cal sumar la tècnica de l'Ajuntament i l'equip de dinamitzadores de Punt 6.
- * **Temps de l'activitat:** 3 hores

Què hem fet?

A l'inici, una introducció sobre la necessitat d'abordar els problemes urbans amb perspectiva de gènere (Activitat desenvolupada pel Col·lectiu Punt 6) i tot el que pot aportar la nostra experiència a la planificació dels espais on vivim. Després, a partir de la manera com ens movem pels espais urbans (Activitat 2.4: **CADENA D'ITINERARIS QUOTIDIANS**) les participants vam descriure aspectes favorables i desfavorables de la quotidianitat.

El resultat va quedar palès als consensos, recollits en un informe (Activitat 4.2: **MEMÒRIA DEL TREBALL REALITZAT**) i a les fotografies fetes per les dinamitzadores per il·lustrar l'activitat i alguns dels aspectes descrits (Activitat 2.6: **GIMCANA FOTOGRÀFICA**).

Resultat de l'apoderament

La convocatòria impulsada per la tècnica d'Igualtat va afavorir el diàleg entre els diferents departaments de l'Ajuntament i va donar seguretat a les dones per expressar l'experiència que tenien de l'entorn on vivien.

El fet que el taller es realitzés durant el període d'exposició pública del POUM va oferir l'oportunitat d'analitzar i debatre sobre els arguments físics i socials que afavoreixen o no la quotidianitat de les dones i de les persones de les que elles tenen cura.

La metodologia del taller valora l'experiència individual i recull i amplia amb la col·lectiva els arguments i acords necessaris per fer proposicions.

Consells útils

- Els **tallers sectorials** (amb dones) són clau per l'apoderament i com a preparació de convocatòries amples que incloguin diversitat de sexe, edat, gènere, ètnia, etc.
- Si la **convocatòria** és per a una ciutat de similars condicions, és molt efectiva la difusió boca-orella per comprometre la participació de persones de diferents àmbits.
- Es necessari donar **continuitat** a les expectatives creades amb el taller, per enfortir la participació ciutadana i valorar el coneixement de la quotidianitat.

Per a les dones, el **Parc Fluvial del Foix** és un espai natural per passejar: hi ha sol i ombra, espais per seure, jocs infantils i aparells de gimnàstica per altres edats. A més, és un espai obert a tothom. La xarxa de parcs de la població és molt valorada.

Per a les dones, el **tren**, no és una alternativa com mitjà de transport. L'estació està lluny del nucli urbà, encara que la distància real és curta. No hi ha il·luminació, no hi ha manteniment, no hi ha taquilla, es troba a un lloc insegur en una zona industrial entre descampats, la via del tren es creua amb un pas a nivell perillós, és un lloc amb un alt nombre d'incidents, etc.

EXPERIÈNCIA 2: CALDES DE MONTBUI, BARCELONA

Acció participativa

“RECÓRRER EL FUTUR A TRAVÉS DEL PASSAT. ELS SAFAREIGS COM ESPAIS DE RELACIÓ”

Context de l'experiència

Aquesta experiència ha estat escollida perquè es volia realitzar un acte de revaloració dels safareigs comunitaris en el context del MIAU (Mostra Internacional d'Art Urbà 2010, a Caldes de Montbui). La proposta planteja un recorregut al voltant dels safareigs públics rehabilitats i en desús per valorar l'oportunitat de convertir-los en espais de relació.

MIAU és un projecte de dinamització cultural que fomenta la participació creativa dels diferents agents socials a partir de projectes artístics i col·laboratius a l'espai públic. La mostra incentiva un art reivindicatiu i de compromís per intensificar la relació entre els espais i les persones.

- * **Data i lloc:** Dissabte 18 de setembre de 2010, de 11:00 a 14:00 hores. Entorn dels Safareigs al centre de la vila, Caldes de Montbui, Barcelona.
- * **Participants:** 35 persones diverses en edat, sexe i residència, a més de les organitzadores i les dinamitzadores de Punt 6.
- * **Temps de l'activitat:** 3 hores

Desenvolupament de l'activitat

Per elaborar la proposta amb perspectiva de gènere, hem estudiat la història dels safareigs públics centrant-nos en el reconeixement de la memòria, la reivindicació i la reinterpretació d'aquests llocs per a la vida quotidiana dels habitants de Caldes, que ens ha servit per introduir el recorregut (activitat portada a terme pel Col·lectiu Punt 6). Durant el recorregut de reconeixement, veïnes, veïns i participants en general van anar reconstruint les relacions passades, presents i futures que aquests llocs emblemàtics guarden i suggereixen (Activitat 2.1: **RECORREGUT DE RECONeixEMENT**). A la parada final a la plaça de la Vila, es va recollir en un mapa de l'entorn dels safareigs quins eren els traçats quotidians de les persones participants i, amb etiquetes de colors, un conjunt de reflexions per explicar-ne la història, l'estat en què es troben i el desig d'integrar-los a la vida de la ciutat (Activitat 2.7: **MAPA COMUNITARI A L'ESPai PÚBLIC**). Aquest mapa ha quedat exposat a la plaça del poble per fer visible i donar continuïtat a l'activitat a totes les persones que volguessin participar-hi (Activitat 3.2: **EXPOSICIÓ**).

Resultat de l'apoderament de l'experiència

El MIAU promou la descoberta de nous usos i mirades per la incorporació de l'aigua termal a la vida de la ciutat. Les persones participants del recorregut, principalment les dones, van exposar els vincles ancestrals que romanen en la cultura però que estan veient desaparèixer amb els edificis abandonats dels safareigs. El recorregut de reconeixement va servir perquè la comunitat parli, doni valor a la seva història, visualitzi oportunitats per usar els safareigs i plantegi maneres d'implantar-se en la recuperació d'aquests espais.

Durant el recorregut van participar les dones que utilitzaven els safareigs i que continuen fent-ne ús.

Consells útils

- El coneixement que tenim de la **quotidianitat** és un valor necessari a l'hora de valorar i planificar els llocs on vivim. Per això és important que sigui l'eix central d'aquestes convocatòries i pugui aportar noves dades que ajudin a tota la comunitat.
- Programar l'activitat en un **dia festiu**, formant part d'un seguit d'activitats adreçades a un públic ampli, s'aconsegueix una repercussió major i moltes mirades que es poden sumar a la nostra causa.
- L'**itinerari** proposat, a més de reconèixer els safareigs, ha de plantejar tots els vincles amb la resta d'activitats quotidianes.

El recorregut va passar pels safareigs existents localitzats al costat de la riera de Caldes.

EXPERIÈNCIA 3: BARRI DE PORTA A NOU BARRIS, BARCELONA

II Recorregut JANE JACOBS 2012

Context de l'experiència

“Les caminades de Jane” (Jane’s Walks) són un acte reivindicatiu internacional que rememora el treball de l’activista urbana i escriptora Jane Jacobs durant la dècada de 1960. L’acte planteja un recorregut per un barri per tal d’establir contacte amb l’entorn i amb altres persones, trencant esclotxes socials i geogràfiques i creant un espai per tal que les ciutats es descobreixin a elles mateixes.

La cita anual del recorregut Jane’s Walks a Barcelona la promou el Col·lectiu Punt 6 i abasta diferents barris de Barcelona. En aquesta ocasió vam contactar amb l’Associació de veïnes i veïns de Porta, al districte de Nou Barris, per dinamitzar un recorregut reivindicatiu.

- * **Data i lloc:** Dissabte 5 de maig de 2012, de 17 a 19 h. Plaça Sóller, Nou Barris, Barcelona.
- * **Participants:** 30 persones diverses en edat, sexe i residència, i les dinamitzadores de Punt 6.
- * **Temps de l’activitat:** 2 hores

Què hem fet?

“Les caminades de Jane” s’organitzen de manera voluntària i són gratuïtes. Aquestes passejades poden ser liderades per qualsevol persona que viu, treballa o fa ús del barri. No són recorreguts exclusivament sobre l’arquitectura i la història del barri, sinó que també ofereixen una mirada més personal sobre la cultura local, la història social i els problemes urbanístics que afronten les persones que hi viuen. Jane Jacobs defensava ferventment que les persones habitants d’un barri són les que entenen millor com funciona i que és necessari per millorar-lo i enfortir-lo.

A les reunions prèvies es va buscar la implicació de veïnes i veïns que volguessin transmetre la quotidianitat del barri. A partir d’aquí es va definir la proposta, es van elaborar els materials necessaris i l’itinerari pel barri. Durant l’activitat, les persones participants vam seguir la ruta proposada per l’Associació de veïnes i veïns (Activitat 3.1: **RECORREGUT REIVINDICATIU PEL L’ESPai PÚBLIC**) i vam valorar “L’hort urbà” com exemple d’una activitat d’apoderament portada a terme per la comunitat (Activitat 3.4: **OCUPEM L’ESPai**).

Resultat de l’apoderament de l’experiència

En tractar-se d’un esdeveniment internacional, aconseguim que la convocatòria atregui ciutadanes i ciutadans de Barcelona amb motivacions diverses, interessats per conèixer la quotidianitat del barri de Porta, a Nou Barris.

L’organització i convocatòria compartida amb l’AV de Porta va servir perquè la comunitat parlés i donés valor a la seva història, als alts i baixos de la seva trajectòria i continués implicant-se en el treball comunitari. Va ser una oportunitat per reconèixer la feina de veïnes i veïns com a protagonistes dels canvis duts a terme al barri els últims anys i per transmetre l’experiència quotidiana d’un barri actiu i referent en la ciutat.

Samarreta commemorativa de la convocatòria.

Consells útils

- La **convocatòria** compartida amb l'AV del barri de Porta apodera la participació de les dones.
- El **dia i hora** de la convocatòria, dissabte a la tarda, va permetre una participació diversa però no permet veure l'ús quotidià del barri els dies laborables.
- Els **llocs escollits** a l'itinerari proposat exemplificaven canvis favorables i desfavorables viscuts els últims anys.
- La **dinamització** va ser conduïda per una dona que ha viscut tots els canvis del barri i el president de l'AV.

Fotografies de "la caminada de Jane" 2012 amb veïnes, veïns i gent de Barcelona amb diverses motivacions però interessada en el tema.

EXPERIÈNCIA 4: BARRI DE LES CORTS, BARCELONA

Acció participativa “MAPA DE L’EXPERIÈNCIA QUOTIDIANA DE LES CORTS”

Context de l’experiència

La proposta va ser promoguda pel Punt d’Informació i Atenció a les Dones (PIAD) i el Punt d’Informació Juvenil (PIJ) del barri de Les Corts, a Barcelona. Va formar part dels actes del Dia de la Dona (8 de març). L’activitat realitzada va ser un Taller participatiu: “Urbanisme i gènere: ús de la ciutat des de l’experiència de les dones”.

- * **Data i lloc:** Dissabte 10 de març de 2012, de 17:30 a 18:30 hores, a la plaça Comas, barri de Les Corts, Barcelona.
- * **Participants:** 30 persones diverses en edat, sexe i residència, a més de les tècniques i l’equip de dinamitzadores de Punt 6.
- * **Temps de l’activitat:** 1 hora

Què hem fet?

Vam començar amb una petita introducció sobre la necessitat d’abordar els problemes urbans amb perspectiva de gènere (activitat dinamitzada pel Col·lectiu Punt 6). Després es va convidar tant a les persones que venien a participar com a tothom que passava per allà a dibuixar, traçar i escriure sobre el mapa del barri exposat al terra de la plaça, totes aquelles coses que parlessin de la seva “quotidianitat”, és a dir, a completar la informació del plànol amb “l’experiència quotidiana del barri de Les Corts” (Activitat 2.8: **MAPA PERCEPTIU DEL NOSTRE ENTORN**). El resultat va quedar reflectit al mapa (que es podria exposar; Activitat 3.2: **EXPOSICIÓ**), a les discussions compartides i en un informe que serveix per promoure activitats posteriors. (Activitat 4.2: **MEMÒRIA DEL TREBALL REALITZAT**).

Resultat de l’apoderament de l’experiència

Aquest tipus de convocatòria garanteix un diàleg intergeneracional ampli entre la comunitat i és una oportunitat per visualitzar i fer lectures de les activitats i els espais que les persones descriuen quan parlen de la seva quotidianitat.

Ha ofert la possibilitat de qüestionar les maneres com s’analitza la quotidianitat de les persones al barri i a la ciutat. Hi tenen cabuda temes de petita i gran escala com la mobilitat, la ubicació d’equipaments o l’ús d’espais de relació a l’interior del barri.

L’activitat va permetre ubicar, marcar i relacionar aspectes de la quotidianitat amb diversitat de gènere, edat i l’ús permanent o transitori d’alguns espais. També va aconseguir traçar accions propositives o escriure opinions en etiquetes per treballar en el seguiment d’un procés participatiu.

Consells útils

- La **convocatòria** des de diferents àmbits (dones i joves) va ser positiva per incentivar la participació de joves, nenes i nens, dones i veïnes i veïns. L'activitat va tenir un caire reivindicatiu dintre de la programació del 8 de març.
- El **dia i hora** de la convocatòria, dissabte a la tarda, va permetre la participació de les persones convocades i de les persones que passejaven per la plaça.
- El **lloc** proposat va permetre atraure més gent ja que té un significat per a la comunitat i ubica les seves façanes: hi ha l'accés d'una escola, la seu del districte, comerç a les plantes baixes i una petita zona de jocs infantils.

Explicació de la dinàmica.

Elaboració participativa del mapa.

Mapa resultat de l'experiència.

EXPERIÈNCIA5: BARRIDEL POBLE SEC, BARCELONA

PROCÉS PARTICIPATIU AMB DONES D'ASSOCIACIONS DEL DISTRICTE DE SANTS-MONTJUÏC

Context de l'experiència

Les associacions de dones de Sants-Montjuïc van preparar l'àmbit d'urbanisme del II Congrés de Dones de Barcelona. En concret, van treballar una proposta de participació ciutadana en l'espai públic del barri de Poble Sec per aplicar el punt 6 de la Llei de Millora de Barris de Catalunya de 2005 (Punt 6: Equitat de gènere en l'ús dels espais urbans i els equipaments).

- * **Data i lloc:** Cinc sessions entre el 19 de juny i el 15 de novembre de 2006 en horaris acordats per afavorir la participació de totes.
- * **Participants:** 15 dones representatives de les associacions de dones, del veïnat i del districte, a més de les dinamitzadores de Punt 6.
- * **Temps de l'activitat:** jornades de 1:30 i 2 hores.

Què hem fet?

La proposta ,desenvolupada en cinc sessions, va redactar recomanacions amb visió de gènere per a la transformació de la plaça de les Tres Xemeneies.

El treball es va iniciar amb una marxa exploratòria per visualitzar i parlar de la percepció que tenim del barri (Activitat 2.2: **RECORREGUT DE RECONeixEMENT** i Activitat 2.6: **GIMCANA FOTOGRÀFICA**). La segona sessió va introduir la necessitat d'abordar els problemes urbans amb perspectiva de gènere i va concloure quin espai treballar (activitat a càrrec del Col·lectiu Punt 6). En la tercera sessió es va visitar el lloc escollit i es va iniciar el diagnòstic urbà descrivint aspectes favorables i desfavorables de la seva quotidianitat (Activitat 2.5: **LA XARXA QUOTIDIANA A TRAVES DE LES VARIABLES**). A la quarta sessió es va dibuixar, traçar i escriure sobre el mapa de l'entorn de la plaça tots els arguments físics i socials que es volien incloure en la proposta, (Activitat 2.8: **MAPES PERCEPTIUS DEL NOSTRES ENTORNS**). A la darrera sessió les expertes van presentar el plànol elaborat amb totes les propostes per debatre i acotar la seva presentació definitiva durant el II Congrés de Dones de Barcelona (Activitat 4.2: **MEMÒRIA DEL TREBALL REALITZAT**).

Resultat de l'apoderament de l'experiència

Aquest procés va partir de la voluntat de les dones del barri de fer palesa la seva experiència com eina per projectar la ciutat i de transmetre les seves necessitats respecte l'entorn on viuen. El treball va concloure amb proposicions clares, objectives i adients per definir el seu espai urbà.

L'experiència va ser recolzada per dones d'entitats del barri, dones d'àrees socials del districte, dones del barri i per l'organització del Congrés, que volia tenir presència als processos participatius urbans.

Estat de la plaça en el moment del procés participatiu.

Consells útils

- Davant l'oportunitat de realitzar un procés en varies sessions, és important definir els objectius, els temps i els recursos per escollir les activitats a realitzar.
- Tot i que el procés es pot dur a terme des de baix cap a dalt (de les persones cap a l'Administració), és important aconseguir els suports necessaris de l'Administració o dels tècnics perquè les propostes es puguin transmetre, desenvolupar i realitzar.
- En un procés d'aquestes característiques, la memòria del treball ha de ser rigorosa i clara per argumentar les propostes finals.

Dones participants.

EXPERIÈNCIA 6: CASC ANTIC, BARCELONA

RECORREGUT REIVINDICATIU PEL CASC ANTIC DE BARCELONA

Context de l'experiència

Aquesta proposta de l'associació Ca la Dona és un recorregut que s'emmarca dins de FEMART, mostra d'art de dones, que en aquesta ocasió s'organitzava sota el lema "higiene i neteja". Amb aquesta idea les dones van proposar recórrer la ciutat representant ser "les seves cuidadores" vestides amb davantals i elements de neteja per no passar desapercebudes. Es tracta d'un dels recorreguts que el Col·lectiu Punt 6 hem fet juntament amb l'associació amb la qual compartim diverses activitats relacionades a les dones i la ciutat.

- * **Data i lloc:** Dissabte 29 de maig de 2010, de 20 a 22 hores. Casc Antic, Barcelona.
- * **Participants:** Unes 20 dones, aproximadament, algunes acompanyades dels seus fills o filles, i 2 homes. Edat i situació social heterogenis.
- * **Temps de l'activitat:** 2-3 hores.

Què hem fet?

L'activitat va ser un recorregut (Activitat 3.1: **RECORREGUT REIVINDICATIU PER L'ESPAI PÚBLIC**) que volia d'alguna manera compartir l'experiència que tenim com a dones que utilitzem i vivim a la ciutat. A l'inici, una petita xerrada a manera d'introducció sobre l'experiència que tenim les dones a la ciutat i la importància de fer-la visible (informació a càrrec del Col·lectiu Punt 6). El recorregut es va realitzar pels espais públics del barri on es troba el local de l'associació, fent visibles els espais que sentien com propis, per exemple la seva associació o la llibreria de dones Pròleg. També va reivindicar altres zones, com un edifici que hauria de destinar-se a equipament, o el disseny d'alguns espais públics que són percebuts com a insegurs o que no responen a les necessitats quotidianes. Durant el recorregut s'anaven fent parades en els diferents espais i, després d'explicar per què s'havia escollit l'espai, s'obria un debat entre les participants i les persones que volguessin sumar-se en el recorregut. El resultat del debat va quedar recollit en frases reivindicatives que s'escriuien en papers i s'enganxaven per l'espai públic.

Resultat de l'apoderament de l'experiència

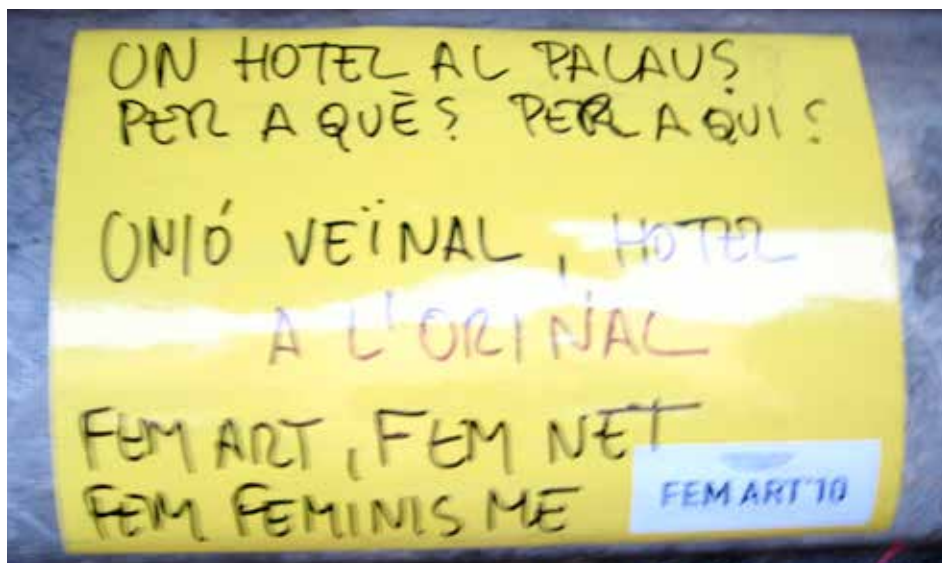
Les dones que van participar ja eren conscients del valor de la seva experiència perquè treballen aquest tema de forma individual i com a associació fa molts anys. L'activitat va servir per posar en comú aquest coneixement, treure-ho al carrer i fer-lo visible per a altres persones del barri.

Consells útils

- És important buscar complicitat amb altres grups de dones, com en aquesta experiència per sumar esforços i coneixements.
- Que la promoció i convocatòria sigui realitzada per les pròpies dones que participen permet que l'activitat sigui realment pròpia, cosa que de vegades no succeeix quan són activitats convocades per l'Administració.
- L'itinerari feia visibles tant els espais considerats propis com aquells que se senten aliens a la vida quotidiana. Això permet visibilitzar també les bones pràctiques que les dones són capaces de liderar, com l'autogestió del projecte, la construcció i la gestió del local de l'associació Ca la Dona.

Preparació prèvia abans de començar el recorregut amb elements de la vida quotidiana.

Reivindicació elaborada per les participants durant el recorregut.

EXPERIÈNCIA 7: CONGOST, GRANOLLERS

Taller participatiu “LES DONES FEM PINYA”

Context de l'experiència

Aquesta és una de les activitats participatives realitzades amb ajuntaments de Catalunya per a l'aplicació del Punt 6 a la Llei de Barris, per promoure l'equitat de gènere en l'ús dels espais públics i els equipaments.

L'activitat va ser demandada per la regidoria del Pla per a la Igualtat d'oportunitats de l'Ajuntament de Granollers, amb el suport de l'alcaldia, i dirigida a la Comissió intercultural de Dones del Congost. Es tracta d'un grup de dones del barri, de diversos orígens, format per ser les agents claus que intervinguin i portin a terme el treball de participació i de millora del barri des de la perspectiva de gènere.

- * **Data i lloc:** Dissabte, 16 de juny del 2007, a les 16:30 al CEIP del barri del Congost.
- * **Participants:** 98 dones d'origen molt heterogeni i edat mitjana. També han assistit a l'activitat 89 fills i filles de les dones participants, a més de les tècniques de l'Ajuntament i l'equip de dinamitzadores de Punt 6.
- * **Temps de l'activitat:** 3 hores

Què hem fet?

El taller va consistir en la realització d'un diagnòstic del barri amb les veïnes (Activitat 2.5: **XARXA QUOTIDIANA A TRAVÉS DE LES VARIABLES**). Degut al nombre de participants es va treballar en grups paral·lels, on cadascun tractava un dels temes i als quals se'ls hi va fer una introducció formativa (a càrrec de dinamitzadores del Col·lectiu Punt 6). D'aquesta manera es va poder aprofundir en tots els aspectes favorables i desfavorables de la vida quotidiana per a les dones del barri i també elaborar algunes propostes. Un altre grup va realitzar una caminada pel barri (Activitat 2.2: **RECORREGUT DE RECONeixEMENT**), el que va permetre completar la informació dels tallers de variables. Al final cada grup va exposar a la resta les seves conclusions. Amb tota aquesta informació es va elaborar una memòria (Activitat 4.2: **MEMÒRIA DEL TREBALL REALITZAT**) on es detallava el diagnòstic i criteris de gènere per aplicar en la millora del barri. Va ser lliurada a l'Ajuntament i els criteris exposats van ser utilitzats més tard en la reforma d'una plaça i altres actuacions.

Resultat de l'apoderament de l'experiència

La reunió de totes aquestes dones ha servit per impulsar altres accions així com per reforçar l'associacionisme i la participació de les dones del barri, que no estaven associades.

El treball conjunt de totes les dones, tècniques i veïnes, la gran participació a l'activitat i la continuïtat del treball en equip va fer possible que es pogués incidir activament en la millora del barri. Exposar juntes les experiències quotidianes de dones de cultures diferents ha permès fer visible que, a causa del rol de gènere, aquestes poden ser similars quan comparteixen un mateix espai en la comunitat.

Consells útils

- Tenir en compte l'hora, dia i lloc de l'activitat, per tal de facilitar la participació de les dones. En aquest cas, un dia cap al final de la setmana i a l'escola, que és un lloc comú i familiar per a la majoria de les participants.
- Facilitar atenció per als fills i filles és fonamental per assegurar que totes puguem participar. En aquest cas, es va instal·lar un servei de ludoteca a la mateixa escola (servei sense el qual no haguessin pogut assistir la majoria de les mares) i també es va oferir un berenar en finalitzar la jornada.
- Treballar en tallers paral·lels separant temes és molt útil per aprofundir en cadascun dels temes però sempre s'han de llegir els resultats de manera conjunta. Per això ha estat important en la memòria analitzar de forma transversal els resultats.

Les dones participants reconeixent el seu entorn quotidià a través d'un mapa del barri.

Posada en comú dels resultats obtinguts amb els diferents tallers realitzats.

FITXES COMPLEMENTÀRIES

Fitxa 1: PREPARACIÓ D'ACTIVITATS

Fitxa 2: PARTICIPANTS

Fitxa 3: BIBLIOGRÀFICA

Fitxa 4: IDEES CLAU

Fitxa 5: CADENA D'ITINERARIS QUOTIDIANS

Fitxa 6: AVALUACIÓ

Fitxa 7: D'OBSERVACIÓ DE PERSONES PARTICIPANTS

FITXA 1 PREPARACIÓ D'ACTIVITATS

Títol de la reunió	
Dia	
Qui hi ha a la reunió?	

Tasques

Escollir data de l'activitat	
Escollir espai/lloc	
Definir activitat a realitzar	
Elaborar llista de dones participants	
Convocar les dones participants	
Acordar qui de nosaltres dinamitzarà l'activitat	
Acordar qui recollirà la informació elaborada durant l'activitat	
Elaborar una llista de materials i acordar qui en queda encarregada	
Assegurar que totes podem arribar al lloc de trobada	
Preparar la fitxa de persones participants	
Recollir la sala al final de l'activitat	
Distribuir qui portarà coses per menjar i beure	
Alguna cosa més?	

FITXA 2 PARTICIPANTS

Activitat	
Dia	
Qui l'organitza?	

Nom de la participant	
Edat	
Número de persones dependents a càrrec (inclosos fills i filles)	
Quantes persones viviu a casa?	
Ocupació	

FITXA 3 BIBLIOGRÀFICA

Dia	
Autora de la fitxa	

Títol del text	
Autoria del text	

Idees principals del text:
Què m'ha cridat més l'atenció del que he llegit?
Quins conceptes o paraules m'han costat més d'entendre?
Amb què m'identifico del que he llegit?
Quina relació té el que he llegit amb la meva vida quotidiana?
Quines preguntes em faig després d'haver llegit el text?
En quin tema m'agradaria aprofundir més?

FITXA 4 IDEES CLAU

Dia	
Autora de la fitxa	

Títol de l'audiovisual	
Autoria de l'audiovisual	

Idees principals del vídeo:
Què ens ha cridat més l'atenció del que hem vist?
Quins temes del vídeo han costat més d'entendre?
Quina relació té el que hem vist amb la nostra vida quotidiana?
Quines preguntes ens plantejem després d'haver vist el vídeo?
En quin tema volem aprofundir més?

Dia	
Autora de la fitxa	

1. A quina hora? Aproximadament l'horari habitual	2. Per a què? Llistat de tasques que realitzem	3. Amb qui? Filla, fill, sola, amb amics, etc.	4. Amb què? Tipus de mitjà de transport: a peu, amb cotxe, amb transport públic, etc.	5. On? Carrer, espai públic, equipament o lloc que utilitzem per fer les tasques

FITXA 6 AVALUACIÓ

Activitat avaluada	
Dia	
Autora de la fitxa	

Què m'ha aportat personalment participar en aquest procés?

Què ens ha aportat com a grup?

Què és el que més m'ha agradat de tot el procés?

Què podríem haver fet diferent?

En què m'agradaria aprofundir més?

Com podem continuar treballant?

FITXA 7 D'OBSERVACIÓ DE PERSONES ASSISTENTS

Títol de l'activitat	
Dia	
Autora de la fitxa	

Grup d'edat	Dones	Homes
Menors de 12 anys		
12 – 16 anys		
17 – 24 anys		
25 – 35 anys		
36 – 50 anys		
51 – 64 anys		
65 – 74 anys		
75 o més anys		

Origen	Dones	Homes

DUG

Diagnosi i avaluació urbana amb perspectiva de gènere

La **Diagnosi Urbana amb perspectiva de Gènere (DUG)** és un qüestionari viu que hem elaborat des del Col·lectiu Punt 6 i està en constant evolució. Ens serveix per descriure i analitzar l'entorn quotidià. Ens ajuda a mostrar d'una forma ordenada tot allò que ja sabem donada l'experiència acumulada que tenim pel fet de viure en un lloc.

Els nostres entorns quotidians es defineixen per molts elements físics i socials que s'entrecreuen. Per facilitar-ne la descripció i la comprensió, les preguntes del qüestionari DUG estan dividides en sis àmbits: la participació, els espais de relació, els equipaments i serveis, la mobilitat, la seguretat i l'habitatge.

Quatre àmbits –els espais de relació, els equipaments i serveis, la mobilitat i l'habitatge– són variables que defineixen el suport físic en què es desplega la xarxa quotidiana. En canvi, la participació i la seguretat són conceptes transversals que impliquen tot aquest suport físic.

1. PARTICIPACIÓ

Entenem que qualsevol transformació en el nostre carrer, barri, poble o ciutat s'ha de fer amb la participació de les persones que hi vivim perquè a més serem les usuàries de l'espai resultant. La participació implica la implicació i la coresponsabilitat en l'esdevenir de l'entorn que habitem i augmenta el sentiment de pertinença al lloc.

L'experiència de les dones a la ciutat ha estat menystinguda com a coneixement dins la planificació i el projecte urbà. El rol del gènere femení ha abocat històricament, i encara avui en dia, a una majoria de les dones a la realització gairebé exclusiva de les tasques derivades de la cura i l'atenció de les llars i les persones. Les tasques derivades de la feina reproductiva han provocat que les dones siguin les màximes usuàries i coneixedores dels espais quotidians. Així doncs, és imprescindible la seva participació.

1.1 REPRESENTATIVITAT

1.1.1 General

Posar sobre el paper tot el coneixement que acumula una comunitat sobre el seu propi territori a través de tècniques qualitatives i quantitatives per a recollir dades que completen la informació secundària.

	SÍ	NO
• Es realitzen entrevistes a diferents persones del barri per conèixer les seves necessitats?	☐	☐
• Es realitzen observacions per conèixer com s'usen els diferents espais del barri?	☐	☐
• Es realitzen tallers de participació on estiguin representats tots els grups socials segons edat, sexe i ètnia?	☐	☐
• Es realitzen enquestes que permetin obtenir informació no disponible en les dades estadístiques per a tenir un coneixement real de la població?	☐	☐

Facilitar la possibilitat de participar en diferents dies i horaris, a més de proporcionar serveis per a persones que tinguin familiars al seu càrrec.

• Es realitzen consultes prèvies per saber la disponibilitat de les persones amb diferents perfils i assegurar que hi poden participar?	☐	☐
• Les activitats per incentivar la participació es van realitzar en diferents dies i horaris?	☐	☐
• S'ofereix un servei de guarderia o ludoteca per a nens i nenes de diferents edats?	☐	☐
• Es garanteix l'accés a l'activitat de totes les persones a través de transport públic o amb recollida de persones amb mobilitat reduïda?	☐	☐
• S'ofereixen altres serveis de suport a la participació?	☐	☐
• Es va informar a través de diferents mitjans i canals i amb suficient temps de tots els serveis oferts per facilitar la participació?	☐	☐

1.1.2 Gènere

Valorar l'experiència de dones i homes sobre aspectes de la vida quotidiana donant visibilitat a les tasques reproductives i la seva relació amb els aspectes urbans d'espais públics, equipaments, habitatge i mobilitat.

	SÍ	NO
• Es realitzen tallers segregats per sexe per donar veu a l'experiència de les dones sobre l'ús quotidià dels entorns?	☐	☐
• Es tenen en compte les activitats relacionades amb l'esfera reproductiva quan es plantegen propostes?	☐	☐
• Es treballen de forma sectorial i conjunta les diferents experiències de dones i homes per arribar a un consens?	☐	☐

1.1.3 Edat

Incloure infants i joves en els processos d'opinió i decisió sobre els entorns quotidians.

• Es realitzen tallers i/o consultes amb cadascun d'aquests grups?	☐	☐

Incloure persones grans en els processos d'opinió i decisió sobre els entorns quotidians.

• Es realitzen tallers i/o consultes amb aquest grup?	☐	☐

1.1.4 Diversitat d'origens

Incloure persones de diferents orígens en els processos d'opinió i decisió sobre els entorns quotidians

• Es realitzen tallers i/o consultes amb persones de diferents orígens?	☐	☐

1.2 DIFERENTS ETAPES DEL PLANEJAMENT

1.2.1 General

Ha de ser un procés interdisciplinari i transversal entre els diferents actors (Ajuntament, equips tècnics i veïnat) en tot moment, des de la diagnosi fins a l'avaluació.

• Han estat implicats diferents agents (Ajuntament, equips tècnics i comunitat) al mateix temps?	☐	☐
• S'han utilitzat metodologies participatives?	☐	☐
• Existeixen altres plans o programes de caràcter social que s'hagin treballat en paral·lel (pla d'igualtat, pla comunitari, programa de dinamització de joves, etc.)?	☐	☐

- Les decisions preses en el procés de participació han estat vinculants? S'han tingut en compte les conclusions i recomanacions derivades del procés de participació?
- Es dóna la mateixa prioritat a les persones grans, adultes, joves i infants, siguin homes o dones i independentment de la seva ètnia o classe?

SÍ NO

--	--

--	--

1.2.2 Diagnosi

Les necessitats en matèria d'espai públic, equipaments, habitatge o mobilitat s'inclouen en les diagnosi i han de ser el resultat del treball del personal tècnic en coordinació amb la població.

- Es pot considerar que les persones participants tenen prou informació i eines per fer-ho?

--	--

1.2.3 Proposta

A les propostes sobre espai públic, equipaments, habitatge o mobilitat s'hi ha d'arribar a través del treball de personal tècnic amb la població.

- Hi ha hagut participació en tot el disseny de l'espai urbà i/o equipament, des de la determinació del programa fins l'execució del projecte?

--	--

1.2.4 Avaluació-seguiment

Avaluar el procés i els resultats amb el conjunt de la població i especialment amb qui utilitza els espais o els equipaments.

- S'ha realitzat una avaluació del propi procés de participació?
- S'han realitzat observacions dels espais i/o equipaments mitjançant tècniques qualitatives per saber com s'estan utilitzant?
- S'ha tingut en compte en les enquestes i consultes totes les persones involucrades en l'entorn quotidià d'aquests espais o equipaments? S'han tingut en compte tant aquelles que l'utilitzen com les que no?
- Una vegada realitzada l'avaluació, s'ha pogut elaborar un informe públic que permeti comprendre clarament les relacions de les persones amb el seu entorn?
- Es realitza un seguiment de les actuacions amb alguna periodicitat per observar els canvis que puguin sorgir i replantejar-se-les?
- Tots aquests resultats (avaluació i seguiment) s'intercanvien i debaten amb el personal tècnic de diferents àrees involucrades, tant de l'Administració com d'equips externs, establint els punts a millorar o a potenciar per a pròximes actuacions?

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

2. ESPAI PÚBLIC: ESPAI DE RELACIÓ I SOCIALITZACIÓ

Els espais de relació pensats per a l'equitat de gènere afavoreixen l'autonomia i la socialització, ja que han estat pensats prioritzant les necessitats dels diferents tipus de persones. Aquests espais han de ser inclusius, és a dir, que han de ser dissenyats per a totes les edats i realitats de les persones que els faran servir, incorporant diversitat d'usos. Com més específics siguin els usos, més compartit serà l'espai.

És important fer visibles a l'espai públic les aportacions de les dones a la societat: un dels mecanismes més immediats és anomenar-los en femení, és a dir, donar als parcs, places i carrers noms de dones i explicar quina ha sigut la seva contribució a la comunitat. A més a més, cal treballar les senyalitzacions urbanes per fer visible la igualtat de dones i homes al dret a la ciutat i als seus espais públics.

2.1 ESPAIS DE RELACIÓ

2.1.1 General

Han d'afavorir l'autonomia i la socialització de les persones

- Els materials utilitzats en els diferents espais són els adequats segons l'ús?
- Hi ha suficients espais on nens i nenes de diferents edats puguin jugar amb seguretat?
- Hi ha suficients espais on nens i nenes de diferents edats puguin moure's amb seguretat? Per exemple, camins escolars o cantonades amb pas de vianants amb visibilitat millorada.

SÍ NO

--	--

--	--

--	--

Permetre l'ús i l'apropiació per part de diferents grups tenint en compte les tasques relacionades amb la cura de la llar i les persones.

- Hi ha espais de relació intergeneracional i intercultural?
- Els espais de relació i joc es situen en relació amb les activitats quotidianes de nens i nenes (escoles, activitats esportives, etc.)?

--	--

--	--

Crear una xarxa de proximitat amb altres espais, equipaments i serveis.

- Els parcs i places amb espais de jocs estan distribuïts homogeniament de manera que es trobin a una distància no major de 500 metres o 10 minuts a peu dels habitatges del barri?
- En cas que no existeixi una proximitat a peu per anar als grans parcs o places de la vila, hi ha transport públic que cobreixi els recorreguts quotidians?
- Hi ha petits espais per reunir-se, jugar, parlar, etc., a prop dels habitatges?

--	--

--	--

--	--

2.1.2 Carrer

Les voreres han de permetre la realització de diferents activitats, no s'han de considerar només com a espais de circulació de fluxos.

- Existeixen voreres àmplies?
- Els carrers de la xarxa d'espais públics, equipaments i serveis donen prioritat a les persones vianants?
- És possible asseure's, reunir-se, conversar o jugar a les voreres del barri?

SÍ NO

2.1.3 Plaça-parc

Han de tenir un disseny flexible per afavorir diferents usos i activitats en un mateix espai.

- Els espais de joc infantil tenen en compte les diferents edats?
- S'han equipat espais per a les persones cuidadores, per exemple amb bancs i ombra?
- Hi ha espais de trobada i activitat per a joves?
- Hi ha espais d'estada tranquil·la que permeti la xerrada, la lectura i el descans?
- Hi ha espais d'esbarjo per a dones i homes de diferents edats (incloent rutines físiques per a gent gran)?

2.1.4 Espai indeterminat

Parar atenció a l'existència d'altres espais de relació que no siguin els convencionals, tals com la plaça, el parc o el carrer.

- S'utilitzen altres espais del barri, ja siguin cantonades, espais intermedis, espais abandonats, accessos a comerços i/o equipaments, com espais de relació?

--	--

2.1.5 Espai intermedi

Generar espais intermedis de relació entre els edificis i l'espai públic pel seu valor de proximitat.

- Es té cura i manteniment d'aquests espais?
- Es propicia, a través del disseny, l'ús per a diferents activitats de forma segura?
- Són espais amb bona visibilitat i enllumenat?

2.2 MOBILIARI URBÀ I SERVEIS

2.2.1 Facilitats

El disseny i la col·locació dels elements a l'espai han de facilitar i potenciar els usos i activitats de forma igualitària.

	SÍ	NO
• Els materials utilitzats en els diferents elements de mobiliari urbà són agradables i adequats per al seu ús i manteniment, i estan col·locats correctament?	☐	☐
• Banys públics: N'hi ha per a totes i tots? Estan vinculats amb els espais de relació?	☐	☐
• Bancs: Hi ha suficients bancs en els espais de trobada i descans que afavoreixin la inclusió de les persones? N'hi ha tant al sol com a l'ombra?	☐	☐
• Contenidors: El sistema de recollida d'escombraries té en compte totes les persones usuàries (ubicació, força, estatura, distàncies entre contenidors, etc.)?	☐	☐
• Il·luminació: És l'adequada segons els usos de totes les persones? Està diferenciat l'enllumenat del carrer i el de vorera? Es manté per no ser obstruït per arbres o altres elements? És una il·luminació sense zones d'ombra o d'excessiva llum?	☐	☐
• Arbres: Hi ha arbres o vegetació apropiada als espais de relació que creïn zones de sol a l'hivern i ombra a l'estiu?	☐	☐
• Vegetació: Hi ha arbres o vegetació apropiada en els espais de relació per tal que les persones puguin gaudir de la naturalesa?	☐	☐
• Arbustos: S'ha tingut en consideració que serveixin de separació funcional sense obstaculitzar la visibilitat?	☐	☐
• Espais d'espera per al transport públic o en equipaments (escolars, sanitaris, administratius, etc.): Hi ha bancs, una marquesina transparent per aixoplugar-se davant les inclemències del temps, informació dels horaris, un mapa amb els serveis i equipaments de la zona?	☐	☐
• Informació als carrers: Hi ha plànols d'orientació als carrers? En els casos de carrers amb escales, podem conèixer el camí alternatiu sense barreres? Ens indiquen els serveis pròxims i estan pensats pel dia a dia o només estan pensats per a turistes?	☐	☐

2.2.2 Salut i percepció de seguretat

El disseny i la col·locació d'elements a l'espai han de facilitar i potenciar els usos i activitats de forma igualitària.

• Hi ha elements que poden interferir o perjudicar la salut de les persones, com antenes telefòniques, etc.?	☐	☐
• Hi ha elements que poden dotar a l'espai d'una percepció d'inseguretat, com transformadors elèctrics?	☐	☐

2.3 REPRESENTACIÓ SIMBÒLICA

2.3.1 Memòria

Reconeixement de la memòria d'una comunitat i especialment de les tasques realitzades per les dones, invisibilitzades fins ara.

- Està representada la diversitat social (incloses les dones) en el nomenclàtor dels carrers i places del barri o ciutat?
- Hi ha representacions o recordatoris de la història del barri que representin a tota la comunitat i que reconguin també el treball realitzat per les dones?
- Hi ha obres d'art a l'espai públic que transmetin valors d'igualtat a la societat?

SÍ NO

--	--

--	--

--	--

2.4 SENYALITZACIÓ

2.4.1 Senyalització

Reconèixer els senyals dels espais públics, equipaments i serveis que no representin en igualtat de condicions a dones i homes

- Es troben representats dones i homes als pictogrames amb figura humana (per exemple, els senyals de trànsit, des de les provisionals d'obres fins les més permanents dels semàfors)?
- S'utilitza llenguatge no sexista a les indicacions al carrer, és a dir, s'utilitzen genèrics (per exemple, ciutadania en lloc de ciutadà)?
- A l'hora de representar dues figures dona-home a la mateixa senyal, tenen la mateixa mida (és a dir, estan en igualtat de condicions)? Per exemple, als cartells que senyalitzen una zona escolar en general trobem un nen gran i una nena petita, per tant estem donant més importància a una figura que a una altra.

--	--

--	--

--	--

3. EQUIPAMENTS I ALTRES SERVEIS

L'oferta d'equipaments és variada quan reconeix, assumeix i valora les tasques de les dones derivades de les divisions dels rols de gènere. L'espai dels equipaments ha d'estar relacionat amb l'espai públic. La distribució d'equipaments al territori ha d'estar vinculada a la xarxa de mobilitat.

3.1 GENERAL

3.1.1 Xarxa

Xarxa d'equipaments i serveis que entreteixeixin l'espai públic, distribuïts al territori en relació als usos i las xarxes de mobilitat per a fomentar les xarxes socials tenint en compte la complexitat de la vida quotidiana

SÍ NO

- Els equipaments i altres serveis estan situats en xarxes de mobilitat a peu i de transport públic?
- Hi ha una xarxa de relacions que afavoreixi la proximitat habitatge - equipament - serveis?

☐	☐
☐	☐

3.2 EQUIPAMENTS

3.2.1 Oferta de programes i horaris

L'oferta d'equipaments es veu necessàriament ampliada quan la societat on s'inscriu reconeix, assumeix i valora els treballs quotidians i les tasques derivades de les divisions dels rols de gènere.

- Tots els equipaments públics o serveis són accessibles en igualtat d'oportunitats per tots i totes sense cap tipus d'exclusió (física, per sexe, edat, ètnia, cultura o religió)?
- Els programes o activitats proposats en els equipaments d'oci (cultura, esport...) garanteixen un ús igualitari per part de dones i homes?
- Hi ha equipaments i serveis diversos per satisfer les diferents necessitats de la vida quotidiana tant d'activitats reproductives com productives?
- Els horaris de tots els equipaments s'ajusten a les necessitats de tots i totes per a un correcte desenvolupament de la vida quotidiana?
- Hi ha propostes d'equipaments i serveis per afavorir la tasca reproductiva i d'atenció a les persones (suficients escoles bressol públiques, ludoteques, etc.)?
- Hi ha iniciatives per proporcionar als equipaments diversos usos durant el dia i que no s'usin exclusivament en un horari (per exemple, l'obertura fora d'horari dels patis de les escoles)?
- Hi ha equipaments que acullin diferents serveis compatibilitzant diferents usos al mateix temps?

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

- Els equipaments estan connectats amb transport públic i són accessibles per a totes les mobilitats?
- Els equipaments ofereixen altres serveis a més a més dels propis per tal de poder conciliar les activitats amb la gestió de la vida quotidiana? (per exemple, servei de guarderia al mercat, al gimnàs, a la universitat, a l'escola, etc.)?

SI NO

--	--

--	--

3.2.2 Relació de l'edifici amb l'entorn

Els edificis destinats a equipaments han de tenir vocació de fer ciutat, han de relacionar-se físicament amb l'entorn i ser capaços de generar activitat i vida al carrer.

- Els equipaments ofereixen banys públics accessibles i oberts a peu de carrer per tots i totes?
- Hi ha una relació oberta i transparent des de l'edifici de l'equipament cap a l'exterior immediat per afavorir la sensació de seguretat?
- En la relació equipament-espai públic es tenen en compte aspectes com la il·luminació, l'accessibilitat, la visibilitat i l'ús de materials apropiats per a cada element?
- Escoles: hi ha espais d'espera segurs i lliures de vehicles, adequats per a tots i totes (amplada d'espai d'espera suficient, amb bancs i jocs, etc.)?

--	--

--	--

--	--

--	--

3.3 COMERÇOS

3.3.1 Oferta variada i proximitat

El comerç pròxim i variat és un dels suports de la vida quotidiana i social d'un barri; cal potenciar-lo i estimular-lo per evitar haver de desplaçar-se obligatòriament fora del barri per proveir-se dels elements bàsics

- Hi ha promocions i ajudes de diferent tipus per al comerç de proximitat al barri?
- Hi ha suficients mercats o xarxes de comerços al barri o ciutat per cobrir les diferents necessitats?
- Hi ha accessos vehiculars i per a vianants que tinguin en compte l'accessibilitat per a totes les persones?
- Es promou l'existència de mercats municipals diaris o setmanals amb persones productores de la zona?
- Es promou la compra als mercats amb iniciatives diverses (millora dels horaris per tal que siguin convenients per a tots i totes, campanyes promocionals, esdeveniments)?

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

4. MOBILITAT I RELACIONS

S'ha de procurar la màxima varietat de mobilitat i privilegiar els recorreguts dels vianants. Els transports públics han de donar resposta a la varietat d'horaris del món reproductiu, que genera uns recorreguts complexes.

Hem de pensar la mobilitat atenent la diversitat i la seguretat en tots els aspectes, de manera que faciliti el desenvolupament de les diferents activitats de la vida quotidiana i faci possible l'accés a la ciutat en igualtat d'oportunitats.

4.1 GENERAL

S'ha d'oferir la major diversitat possible d'opcions de mobilitat, privilegiant els recorreguts de qui va a peu i prioritant les necessitats i percepcions de les persones usuàries

- És possible escollir en tots els barris entre més d'una opció de mobilitat per fer els desplaçaments quotidians?
- Existeix un estudi de mobilitat integrada realitzat amb participació ciutadana i considerant la percepció de les persones que més utilitzen cada modalitat de desplaçament (a peu, transport públic, privat, bicicleta o altres)?

SÍ NO

--	--

--	--

4.2 RECORREGUTS VIANANTS

4.2.1 Voreres

Les voreres són la base física dels desplaçaments per a les persones vianants. Per potenciar-les és necessari que en el seu disseny es tinguin en compte els materials emprats, la visibilitat, l'amplada, etc.

- Les voreres tenen una mida adequada per al pas de tothom (persones empenyent un cotxet o un carret de la compra, gent en cadira de rodes i els seus acompanyants, persones amb dificultats de mobilitat, infants amb acompanyants, etc.)?
- S'ha prioritzat les persones vianants en les interseccions de carrers i als punts d'intercanvi entre els diferents mitjans de transport? En els recorreguts cap els equipaments i serveis, s'han fet cantonades amples i cruïlles visibles amb passos per a vianants ben diferenciats?
- Els semàfors tenen en compte el temps de mobilitat de tots i totes? Hi ha alguna cantonada amb cruïlla universal per a les persones, és a dir, amb tots els vehicles parats al mateix temps i el pas per a vianants lliure?

--	--

--	--

--	--

4.2.2 Accessibilitat, seguretat

Els recorreguts per a les persones vianants passaran per una determinada vorera o espai en la mesura que sigui accessible i segur.

	SI	NO
• Hi ha persones que modifiquen els seus recorreguts per qüestions d'accessibilitat o seguretat (triar un carrer, evitar un tipus d'espai, etc.)?	☐	☐
• El mobiliari urbà (escocells, il·luminació, papereres...) està distribuït de manera que dificulta el pas de les persones vianants?	☐	☐
• Canvis de nivell o discontinuïtats: Hi ha rampes amb barana, canvi de color i textura del paviment o algun altre mètode que faciliti la detecció de zones amb desnivell?	☐	☐
• Hi ha camins segurs per tal que les persones grans puguin moure's amb autonomia pel barri o l'entorn on viuen?	☐	☐

4.2.3 Condicions mediambientals

El grau de satisfacció que experimentem a un espai pot provocar un major o menor ús del mateix. Les condicions mediambientals són un dels factors que, sobretot en les ciutats més grans, influeixen en aquestes percepcions.

• Es prenen en consideració situacions mediambientals com el soroll o la contaminació de l'aire en el disseny dels recorreguts per a les persones vianants?	☐	☐

4.3 TRANSPORT PÚBLIC

4.3.1 Distribució al territori

Per tal que un transport públic sigui efectiu i s'utilitzi ha de cobrir les necessitats quotidianes i aportar avantatges respecte a l'ús del cotxe privat. Per això la distribució en el territori, els recorreguts, els horaris i les freqüències dels transports públics s'han d'estudiar en relació a les persones usuàries o potencialment usuàries.

• Els mitjans de transport públic tenen en compte les diferents necessitats d'horaris, rutes i freqüències?	☐	☐
• Hi ha bones connexions i tarifes integrades entre les línies urbanes, interurbanes i interprovincials?	☐	☐
• Hi ha tarifes especials per a menors, gent gran, estudiants i persones a l'atur?	☐	☐

4.3.2 Accessibilitat, visibilitat i situació de les parades

Les parades de transport públic han de poder acollir les persones de forma segura, protegida i agradable. La ubicació de moltes d'elles en entorns allunyats, de difícil accés o amb falta de manteniment provoquen que no siguin utilitzades en determinats horaris o que s'usin amb alta percepció d'inseguretat.

- Les parades o estacions són visibles, estan cobertes contra les inclemències del temps, tenen bancs per seure així com informació i il·luminació? Està tot en bon estat de manteniment? Les parades més aïllades compten amb algun sistema d'alarma en cas de problemes o incidències?
- Els espals públics que formen el recorregut de vianants per arribar a les estacions és segur, amb bona il·luminació, bon manteniment i accessible?
- L'accés als vehicles o combois del transport públic es fa al mateix nivell de la vorera?
- En els casos de voreres estretes, es té en compte la col·locació d'andanes especials per a l'accés als autobusos?
- Hi ha espai en els transports públics per a cadires de rodes, cotxets infantils, carrets de la compra, maletes o altres elements?

SÍ NO

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

4.3.3 Informació adequada

En ocasions els transports públics no són utilitzats per falta d'informació. Els plànols han de ser clars i llegibles. Mantenir actualitzats els horaris i les parades i informar sobre les combinacions possibles és important per promoure'n l'ús.

- Hi ha una informació clara i entenedora per a tothom dels horaris i freqüències de pas en llocs visibles i útils?
- Hi ha una informació clara i entenedora per a tothom dels equipaments i serveis de la zona?

--	--

--	--

4.4 TRANSPORTS PRIVATS

4.4.1 Sistemes dissuasius

És necessari controlar el transport privat, sobretot on existeixen altres opcions de mobilitat. En cas que no existeixi transport públic, cal crear-ne amb finalitat dissuasiva.

- Hi ha zones d'aparcament a l'entorn de les estacions de transport?
- Hi ha aparcaments públics a les entrades principals del nucli urbà?
- Hi ha infraestructures que facilitin l'ús d'un transport individual no contaminant i més sostenible com la bicicleta (aparcaments, carril bici, etc.)?

--	--

--	--

--	--

4.4.2 Prioritat vianants

Els temps i les dificultats del cotxe són diferents als de les persones que es traslladen a peu. La invasió constant de cotxes a voreres i espais públics fa que aquests perdin qualitat i seguretat, i siguin menys usats.

	SI	NO
• Als carrers hi ha limitacions o sistemes de control de la velocitat dels vehicles?	☐	☐
• Hi ha limitacions o sistemes de control per evitar la invasió de les zones de vianants pels vehicles?	☐	☐
• Hi ha mesures per organitzar l'accés als col·legis intentant evitar la concentració de cotxes a les entrades, ja que generen una situació de risc pels que arriben a peu?	☐	☐
• Els temps dels semàfors estan adequats als ritmes de les persones i els passos zebra estan en concordança amb els recorreguts dels vianants?	☐	☐

5. SEGURETAT

La percepció de seguretat està vinculada a la capacitat de les dones per apropiar-nos de l'espai adquirint autonomia. Entre els factors espacials que col·laboren en la percepció de seguretat estan la visibilitat, la claredat i alternativa de recorreguts, la varietat d'usos i activitats, i la presència de gent diversa. Per afavorir el sentiment de pertinença i seguretat als espais públics s'ha de tenir especial cura de la il·luminació de les àrees de vianants, i s'han d'evitar els murs i les escales que generin racons de difícil accessibilitat, amagats.

5.1 VISIBILITAT ESPACIAL

5.1.1 Elements i vegetació

El disseny i la ubicació dels elements arquitectònics, del mobiliari urbà i la vegetació poden obstaculitzar una visió oberta dels espais. Això pot augmentar la percepció d'inseguretat per falta de control i domini sobre els espais. La falta d'una correcta il·luminació augmenta encara més aquesta situació.

	SÍ	NO
• Hi ha una relació directa, visual i d'accés, entre els habitatges i els espais públics?	☐	☐
• El disseny dels espais evita els racons, els espais foscos o residuals, que no permetin la visibilitat total de l'espai?	☐	☐
• S'eviten els elements de mobiliari urbà que impedeixen un control visual de l'espai (permetent veure i ser vista)?	☐	☐
• S'eviten els murs o arbusts alts (superiors a 1,30m) i espessos que no permeten la visibilitat?	☐	☐
• Hi ha recorreguts alternatius, visibles i clars per a desplaçar-se amb claredat en els recorreguts a peu als espais urbans?	☐	☐
• A les hores nocturnes hi ha suficient il·luminació en els recorreguts de vianants?	☐	☐

5.2 VISIBILITAT SOCIAL

5.2.1 Activitat al carrer

Una de les característiques que contribueix a la percepció de seguretat de l'espai públic és la presència d'activitats i gent diversa, sense horaris exclusius d'ús.

• Les plantes baixes tenen diferents usos que afavoreixen les activitats contínues, de manera que el control i la seguretat de l'espai vingui donat per la presència de persones atretes per les activitats durant totes les hores del dia i la nit?	☐	☐
• Hi ha una relació visual directa i transparent, amb portes i finestres, entre els equipaments i l'espai públic?	☐	☐
• Hi ha una relació visual directa, amb portes i finestres, entre els habitatges i l'espai públic?	☐	☐

- Hi ha projectes de treballs o activitats compartides entre el veïnat per generar relacions i intercanvis culturals o de cooperació i ajuda per conscienciar del valor de les relacions socials?
- La densitat edificatòria afavoreix l'activitat al carrer i per tant la idea de seguretat per presència de gent diversa?

SÍ NO

--	--

--	--

5.3 INFORMACIÓ

5.3.1 Senyalització

La bona i correcta informació gràcies a la senyalització de l'espai públic és fonamental per poder circular pels espais amb decisió i autonomia. Calen cartells amb mapes del barri clars i llegibles, informació sobre on acudir en cas d'emergències, telèfons, altres equipaments, etc...

- Hi ha informació suficient per orientar-se en tot moment en l'espai públic, per saber on ets i cap a on vas?
- Es troben punts d'ajuda o cabines telefòniques col·locades adequadament en els recorreguts quotidians i relacionades amb els transports públics?

--	--

--	--

5.4 ESPAIS "PROHIBITS"

5.4.1 Ús i apropiació

El pas o la permanència en un espai dependrà de com d'agradable o desagradable ens resulti. En aquest sentit, podem considerar que un espai està prohibit al nostre ús i gaudi per la percepció negativa i d'inseguretat que ens provoqui.

- Hi ha passos subterranis urbans obligatoris per poder travessar carreteres, vies de tren o d'altres? Hi ha passadissos llargs en els transports públics?
- Hi ha espais abandonats, sense manteniment i bruts, o solars sense construir relacionats amb recorreguts quotidians de les persones?
- Hi ha zones al barri que a una hora determinada perden tota la seva activitat?
- Hi ha espais socialment conflictius (amb grups dominants, delinqüència, etc.) que no es gaudeixen lliurement?

--	--

--	--

--	--

--	--

6. HABITATGE

L'espai representa els valors socials que el creen per això els habitatges han de reconèixer les feines d'atenció de la llar i les persones donant-hi un espai. Les feines de la llar han de ser compartides, no s'han d'amagar ni deixar sota la responsabilitat d'una sola persona.

Hem d'aprofitar els edificis d'habitatges per generar espais de relació entre veïns i veïnes, proposant usos compartits de serveis i construint espais de trànsit entre el privat i el públic. És important que a les plantes baixes s'ofereixin activitats variades en relació directa amb l'espai públic, fet que afavoreix la seguretat i la percepció de la mateixa, alhora que vitalitza l'espai.

6.1 DRET A L'HABITATGE

6.1.1 Viure al barri

Les persones veïnes d'un barri han de tenir el dret a rebre ajudes per romandre en ell en cas de dificultats com l'assetjament immobiliari (mobbing), la falta de recursos per emancipar-se o problemes familiars com el maltractament o l'abandonament.

	SÍ	NO
• Hi ha polítiques i accions concretes d'habitatge per al barri o nucli urbà que responguin a les necessitats de les persones que hi viuen?	☐	☐
• Hi ha una política especial de rehabilitació i adaptació dels habitatges antics per millorar-ne l'habitabilitat?	☐	☐
• Hi ha accés a crèdits o ajudes especials per a grups amb dificultats (joves, dones, gent gran, en risc d'exclusió social, etc.)?	☐	☐
• Hi ha un parc d'habitatges de lloguer assequible per a joves, famílies monoparentals / monomarentals, dones soles o gent gran?	☐	☐
• Hi ha propostes d'altres solucions per resoldre l'accés a l'habitatge com cooperatives de dones, masoveria urbana, etc.?	☐	☐

6.2 LOCALITZACIÓ

6.2.1 Relacions quotidianes

Per afavorir la gestió de les tasques quotidianes, la localització dels habitatges ha d'estar relacionada i pròxima als equipaments i comerços bàsics, així com als mitjans de transport públic que connectin amb la resta de serveis.

• L'habitatge està situat en un entorn que permet desenvolupar la vida quotidiana tant pel que fa a les tasques relacionades amb la cura de la llar i les persones com amb l'oci i el treball?	☐	☐
• Es troben a menys de 10 minuts a peu comerços de primera necessitat com forn de pa, farmàcia, merceria o fruiteria?	☐	☐
• Es troben a menys de 10 minuts els equipaments d'ús quotidià com els centres educatius, sanitaris, culturals o socials?	☐	☐
• Es troben a menys de 10 minuts a peu o en transport públic les zones de treball remunerat (tallers, oficines, fàbriques, etc.)?	☐	☐

6.2.2 Serveis

Hem d'aprofitar els edificis d'habitatges per generar espais de relació entre veïns i veïnes, i proposar usos compartits de serveis per aconseguir estalvis econòmics i energètics.

SÍ NO

- Hi ha espais comunitaris destinats a usos escollits per iniciativa dels veïns i veïnes?
- Si hi ha coberta plana, està pensada per ser comunitària i acollir activitats lúdiques o de serveis?
- A l'edifici es donen altres activitats a més de les residencials?
- Està previst un espai per a l'emmagatzematge de cotxets de criatures, carrets de la compra, bicicletes o altres elements grans que s'utilitzen en la vida quotidiana?

--	--

--	--

--	--

--	--

6.2.3 Espais intermedis

Els espais de transició entre els espais privats i els públics afavoreixen les relacions entre les persones, ja que generen zones de relació quotidianes, pròximes i segures.

- Hi ha un accés a l'edifici visible, clar i ben il·luminat?
- Hi ha espais dins de l'edifici o al seu entorn immediat que serveixin a veïnes i veïns per relacionar-se?
- Els espais de pas dels edificis com accessos, passadissos i replans tenen una mida més gran del mínim de manera que es puguin fer servir com a lloc de trobada i jocs pels nens i nenes.

--	--

--	--

--	--

6.3 ESPAIS PRIVATS

6.3.1 Valors socials dels espais

Una societat que reconegui la importància de l'atenció de la llar i de les persones generarà uns espais adequats per a aquestes tasques, partint de la base que no han d'estar amagades sinó que han de ser responsabilitats compartides.

- Hi ha espais específics per a les tasques domèstiques (cuina, espai per rentar, per estendre roba, magatzem de roba, menjar, etc.)?
- Els espais relacionats amb tasques domèstiques com cuinar, rentar o guardar estan relacionats sense jerarquies amb els altres espais de la casa?
- Si no està resolt en els habitatges, a l'edifici hi ha espais comunitaris que resolguin elements de la gestió de la quotidianitat (lloc per estendre la roba, espais de joc per a infants, etc.)?

--	--

--	--

--	--

6.3.2 Famílies diverses i cicles de vida

- Hi ha diversos tipus d’habitatge en el mateix edifici o existeixen àrees per a diferents tipus de famílies?
- Les cases són flexibles de manera que poden adaptar-se als diferents cicles de la vida (joventut, vellesa, etc.)?

SÍ	NO
☐	☐
☐	☐

Alguna pregunta més?

.....	☐	☐
.....		
.....	☐	☐
.....		
.....	☐	☐
.....		
.....	☐	☐
.....		
.....	☐	☐
.....		
.....	☐	☐
.....		
.....	☐	☐
.....		
.....	☐	☐
.....		
.....	☐	☐
.....		
.....	☐	☐
.....		

SÍ NO

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

RECOMANACIONS SOBRE ELS MATERIALS NECESSARIS

Fulls de paper: Qualsevol full que tinguem a mà, com folis o una llibreta.

Pissarra o fulls de paper grans: Si no tenim una pissarra podem fer-ne una amb papers grans. L'avantatge és que ens quedaran els resultats al paper.

Guixos o retoladors per a la pissarra: És convenient utilitzar diferents colors per poder marcar els diversos aspectes, com a mínim dos colors, per a punts favorables i desfavorables.

Càmera de fotos: Serà útil per enregistrar l'activitat i els resultats (fotografies de llistes i mapes, de la pissarra abans abans d'esborrar-la).

Càmera de vídeo: Si tenim possibilitat d'aconseguir una càmera de vídeo, és una manera complementària i molt dinàmica de tenir registre de les activitats.

Ordenador amb connexió a internet: és necessari per poder veure els recursos audiovisuals. Si no és possible tenir connexió, alguna de nosaltres s'ha d'encarregar de baixar-los d'internet i gravar-los per reproduir-los amb l'ordinador.

Ordinador per veure i arxivar juntes les imatges: Quan fem la Gimcana és necessari per agrupar les imatges i mirar-les per continuar l'activitat. No oblidem que necessitem els accessoris per descarregar les imatges de les càmeres a l'ordinador.

Projector i pantalla: És recomanable veure els vídeos o altres imatges en mida gran sempre que sigui possible.

Còpia de l'annex DUG per a cada participant: És el qüestionari que trobem al final de la guia. Haurem de tenir varies còpies impreses per repartir el dia de l'activitat, a poder ser un qüestionari per a cadascuna.

Bolígrafs, retoladors: Els utilitzarem per escriure o dibuixar sobre paper o els mapes. Escollir diferents tipus i colors, segons l'activitat.

Gomets i notes adhesives de diferents colors: Els gomets els utilitzarem com punts de colors que ens serviran per identificar espais als mapes, i les notes adhesives per afegir més informació escrita. Els diferents colors ens permetran diferenciar la informació i tenir una lectura més clara.

Cinta adhesiva, xinxetes i tisoires: És material de suport que podem necessitar per penjar els mapes o els fulls a la paret.

Mapa del barri o municipi: És el mapa més fàcil d'aconseguir als ajuntaments; és un mapa de carrers, té informació bàsica dels equipaments, espais públics i alguns comerços. Hi haurà coses que no estaran marcades però entre totes anirem completant el mapa durant l'activitat.

Mapa gran del sector a treballar: Aquest mapa no és fàcil d'aconseguir però no és impossible. Per poder posar informació de moltes persones a la vegada, necessitem un plànol més gran del barri o del lloc que estem treballant. Al Departament d'urbanisme de l'ajuntament tenen

tots els plànols i si els demanem amb temps ens podran imprimir una còpia; podem demanar que sigui de mida A1 o ens poden donar l'arxiu gravat en format pdf i amb això imprimir-ho en una copisteria. Hem de recordar-nos de demanar a l'ajuntament que sigui un plànol senzill d'entendre i que tingui la informació dels noms dels carrers, espais públics i equipaments.

Mapa gegant amb referències: La mida d'aquest mapa ha de ser molt gran, d'uns 2 o 3 metres per cada costat. Serà el mapa del barri o lloc escollit i el posarem al terra, caminarem per sobre i anirem marcant diferents elements. Igual que el mapa gran anterior, li podem demanar a l'ajuntament, però en aquest cas no ens podran donar un sol mapa, sinó varies peces que després haurem d'unir.

Mapa del recorregut: Aquest mapa ha de ser petit per poder portar-lo còmodament a la mà (mida A4, no més gran). El podem aconseguir de varies maneres, però la més senzilla és el mapa de carrers del barri marcant els punts pels llocs on passarem i amb línia puntejada els carrers per on passarem. Després podem fer una còpia només de la zona de carrers per on farem el recorregut. També podem trobar un mapa digital per internet, marcar els punts i imprimir-lo.

Plàstic per cobrir el plànol: És molt útil cobrir el mapa gegant no només per si plou, sinó perquè el protegeix i ens permet caminar per sobre. Tot el que guixem i enganxem quedarà al plàstic, i al desmuntar-lo podem guardar-ho tot junt. Aquest és un excel·lent material per exposar després.

Cinta adhesiva per enganxar al paviment: Aquesta cinta ha de resistir la gent que camini per sobre i ha d'enganxar bé sobre el terra rugós i brut del carrer.

Carpeta per a cada participant: És un suport per poder posar el mapa o els papers i poder prendre notes. Hi ha tauletes especials que es venen a les papereries, però amb una carpeta és suficient.

Material resultant de les activitats: Tot el material que hem produït ens servirà per compartir amb altres persones la nostra experiència. És molt important tenir cura del material i guardar-lo en bones condicions.

Panells i material de muntatge: És el suport físic que necessitem on poder enganxar els materials que volem exposar. Poden ser panells de cartró, de fusta o d'altres materials que tinguem a mà. Depenent de l'espai on fem l'exposició podem tenir panells a la nostra disposició i no cal que en comprem.

Elements que decorin l'espai i li donin aire de festa: Podem simplement donar color al lloc o també utilitzar elements que indiquin de que es tracta l'activitat que estem organitzant, amb dibuixos, objectes de la vida quotidiana, etc. També podem buscar artistes que vulguin participar i sumar així més persones a la iniciativa.

Material divulgatiu que informi i animi a la gent a participar a la festa: És important perquè ens donarà també visibilitat i podrem repartir-ho pels comerços, equipaments, espai públic, a través d'internet, etc.

Elements quotidians que ens ajudin a ocupar l'espai: Podem agafar cadires de casa, alguna taula, jocs, hamaques, coixins, para-sols, plantes, algun fanalet; podem utilitzar materials com fusta o cartrons i convertir-ho en mobiliari urbà. És a dir, tot el que volem reivindicar que hauria de ser en aquest espai. Podem posar-ho nosaltres, encara que sigui només durant l'activitat. També podem tenir pintura per fer un mural per explicar la nostra reivindicació o millorar l'espai.

Elements de suport si volem muntar un espectacle: Música, il·luminació, escenari, cadires, taules o elements que ens serveixin per a l'activitat en concret.

Material per fer la presentació de la memòria: tot el que hem produït a cada activitat ho podrem incloure en una memòria. Necessitarem ordinador i podrem escanejar els mapes i fer fotos si són molt grans per incloure imatges que acompanyin el text.

Material divers per dinamitzar: Que siguin visibles a l'espai públic, com paper adhesiu amb frases, guixos, pancartes identificatives, instruments, samarretes d'algun color especial, confeti, etc.

Edita

Col·lectiu Punt 6

c/Blanqueria, 9 baixos local 2, 08003 Barcelona

Punt6.Wordpress.com

Autores

Roser Casanovas, Adriana Ciocoletto, Marta Fonseca Salinas, Blanca Gutiérrez Valdivia,
Zaida Muxí Martínez i Sara Ortiz Escalante. (Col·lectiu Punt6)

Fotografies

Col·lectiu Punt 6

Correcció de textos

Isabel Aparici

Disseny gràfic

Francesc Polop disseny

Il·lustracions

Júlia Gaspar

Impressió

Format pdf a punt6.wordpress.com

ISBN: 978-84-616-6333-0

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

DONES TREBALLANT

Guia de reconeixement urbà amb perspectiva de gènere

A través d'aquesta guia el **Col·lectiu Punt 6** vol agrair a totes les associacions de dones amb les que hem col·laborat al llarg d'aquests anys, tant aquelles que van participar en els més de 80 tallers dins el Programa d'Eines de Participació de l'Institut Català de les Dones, com a les dones dels diferents barris on hem treballat i que han participat en els processos participatius de diagnòstic i disseny de propostes de millora per al seu entorn. Aquesta guia és fruit del treball amb totes elles. Esperem que sigui d'utilitat i la pugueu fer servir en els vostres barris, pobles i ciutats.

El Col·lectiu Punt 6 el conformen: **Roser Casanovas, Adriana Ciocoletto, Marta Fonseca Salinas, Blanca Gutiérrez Valdivia, Zaida Muxí Martínez i Sara Ortiz Escalante.**

Col·lectiu Punt 6

punt6.wordpress.com